

EN HAYIRLI
AZIK

Takva

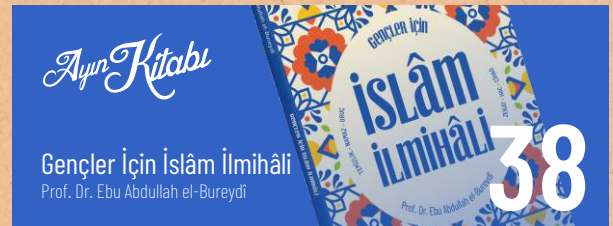
ZİLKADE 1446

Mayıs
Sayı
2025
53

RAHMAN'IN Kulları

Bilal Özbuğday

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Allah azze ve celle Müslüman bireyin sadece düşüncelerine, fikirlerine, inancına değil dış görünüşüne, malı ile olan ilişkisine, yürüyüşüne, konuşmasına dahi karışır ve yönlendirir. Bunları tastamam tamamladığında bir kul, kâmil bir mümin vasfını alabilir. Niçin bu kullar, Allah'ın Kulları değil de Rahmanın Kulları diye vasıflandırılmıştır? Bu ayki kapak yazımızda bu konuyu ele alacağız.

Kuran'ın ve Sünnetin rahmet yüklü mesajları ile kalp arasındaki ilişki, tıpkı yağmurun toprağa inişi gibidir. Hidayet, ayetler, öğüt ve nasihatler kalbe, suyun verimli toprağa inmesi gibi iner. Eğer kalp temizse, bu öğütleri emer, zenginleştirir ve iyilikler üretir. Ancak kalp kırıksa, o bilgiler süzülüp içselleştirilmeden kulak ardı edilir, kalp katılaşıp, kötülük üretir. Çorak toprak gibi sadece diken ve kıtlık üretir...

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editor

Rahman'ın Kulları

Bilal Özbuğday

Allah azze ve celle, kitabını peygamberine parça parça indirirken hem inanç hem de ahlak ilkelerine dair ayetleri indirmekte idi. Henüz Mekke döneminde iken dahi Allah azze ve celle toplumun ve insanların inanç esaslarını düzenleyen ayetlerin yanı sıra ahlaka dair esasların da üzerinde durmaktaydı.

Furkan suresi Mekkî surelerden bir suredir. Ve içeriğinde inanca dair birçok husus vardır. Ancak surenin sonuna doğru Allah azze ve celle Rahmanın Kullarının özelliklerinden bizlere bahsetmektedir. Üzerinde düşündüğümüzde zikri geçen hususların tamamına yakını -birkaç husus hariç- ahlak ilkelerine dair öğretilerdir.

Aslında bizim önemsemediğimiz basite indirgediğimiz hususlarda dahi Rabbimiz ilk dönemde inanç ile beraber öğretileri serdetmektedir. Bundan şunu anlamak mümkündür; Allah azze ve celle Müslüman bireyin sadece düşüncelerine, fikirlerine, inancına değil dış görünüşüne, malı ile olan ilişkisine, yürüyüşüne, konuşmasına dahi karışır ve yönlendirir. Bunları tastamam tamamladığında ise bir kul A kalite bir mümin, kâmil bir mümin vasfını alabilir.

Allah azze ve celle Furkan suresinde bize Rahmanın Kullarından şu şekilde bahsetmektedir;

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا
وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا
وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا
إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا
وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

"Rahman'ın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir. Cahiller onlara laf attıkları zaman "selâm!" der (geçer)ler.

Onlar, Rablerine secde ederek ve kıyamda durarak geceleyenlerdir.

Onlar, şöyle diyenlerdir: "Ey Rabbimiz! Bizden cehennem azabını uzaklaştır, gerçekten onun azabı sürekli bir helâktir!"

"Şüphesiz, ne kötü bir durak ve ne kötü bir konaktır orası."

Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır."¹

Rahmanın Kullarının vasıflarının üzerinde durmadan önce öncelikle niçin bu kullar, Allah'ın Kulları değil de Rahmanın Kulları diye vasıflandırılmıştır?

Çünkü Rahman ismi sadece Allah'a ait olan ve gerçek müminler tarafından kabul gören bir isimdir. Mekke'li müşrikler Allah'ı kabul etmekteydiler. Ancak Rahman'ı kabul etmiyorlardı. Dolayısıyla aslında Allah'a kul olan hakiki müminler ile Allah'ı tanıyan, bilen ancak hayatına müdahil ettirmeyen kullar arasında bir ayırıcı alamettir.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الْبُيُوتِ
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ

"(Ey Muhammed!) Böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin geçmiş olduğu bir ümmete gönderdik ki, onlar Rahman'ı inkâr ederken sana vahyettiğimizi kendilerine okuyasın. De ki: "O, benim Rabbimdir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben yalnız O'na tevekkül ettim, dönüşüm de yalnız O'nadır."²

¹ (Furkan, 63-67.)

² (Rad, 30.)

O müşrikler, er-Rahmanı kabul etmiyorlardı. Onlar Allah'ı kabul ettiklerini söylemekteydiler. Bunun benzerini Hudeybiye Antlaşması'nda da görebiliriz.

Suheyb bin Amr, antlaşma metni yazılırken "Bismillahirrahmanirrahim" yazan Ali'ye (ranh) itiraz ederek "Biz Rahman nedir Rahim nedir" bilmeyiz diyerek karşı çıkarak "Allah'ın ismi" ile yazılmasını talep etmişti. Bundan sonra;

Vakarlı Yürümek

Vakar demek; ağırbaşlılık demektir.

"İslam yürümemize karışır mı?" diye aklımıza bir soru gelebilir. Elbette! Çünkü bir insanın yürüyüşü, içinde taşımış olduğu düşüncelerin ya da düşünce dünyasının dışı vurumudur. İnsan kendisini başkalarından üstün görüyor ise çalım sata sata yürür. İnsan korkup çekinmiş ise tedirgin yürür. İnsan bir şeylerden kaçıyor ise arkasına bakarak yürür. Kısacası; insanın yürüyüşü insanın içindekileri gösterir bir alamettir. Bundan dolayı Rahmanın kulları yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürürler. Onlar kibirlenerek, böbürlenerek kendilerini üstün görerek yürümezler.

İnsanın yürüyüşü insanı göstermelidir. İnsanın imanını, heybetini, ahlakını göstermelidir.

Yani vakarlı yürümek ne aciz, miskin, göstermelik bir boynu büküklük ile yürümektir. Ne de küçük dağları ben yarattım dercesine ukalaca, çalım satarak yürümektir. Bu ikisi arasında orta yollu bir vaziyette mütevacı bir şekilde yürümektir.

Kulun koşması gereken yerde koşması, sakince yürümesi, acele etmemesi gereken yerde sakın yürümesi vakarlı yürümesine engel değildir. Çünkü yerine göre hareket etmek vakara uygun olmalıdır.

Rabbimiz bu konu ile alakalı da sadece bir ayet indirmemiştir. Başka ayetlerinde de şöyle buyurmaktadır;

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

"Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah, hiçbir kibirlenen, övüngeyi sevmez."³

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

"Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen yeri asla yaramazsın, boyca da dağlara asla erişemezsin."⁴

Yürümekten kastın yeryüzünde geçer giderler manasını anlamamız da mümkündür. Yani gençliklerinde, yaşlılıklarında, imkân sahibi olduklarında, olmadıklarında yeryüzünde tevazu ile geçip giderler, böyle bir hayat sürerler. Önemli olan vakar ve tevazu sahibi olmaktır.

Cahiller İle Diyalogları

Kur'an'da cehalet ve cahillik kavramı eğitim ve öğretim seviyesi ile ilişkili değildir. İsterse kişi profesör olsun Rabbini tanımıyor, peygamberini bilmiyor ise Kur'anı kavramlara göre cahildir, diploması ve tezleri dahi olsa... Ancak kişi okuma yazma bilmesede Rabbini biliyor ise, vahiyden haberdar ise, Rabbani emirleri ve yasakları gözetiyor ise, peygamberinin ahlaki öğretilerini biliyor ise o kimse âlimdir.

Müslüman kendisi için yaşayan bir kimse değildir. Müslümanın bir davası vardır. Dolayısıyla başkaları için de yaşar Müslüman... Başkalarına etki etmek, onları hayra ve hidayete yönlendirmek gibi vazifeleri vardır. Bu ise insanlar ile diyalog halinde olmaktan geçer. Müslüman birey, diğer insanlar ile iletişim halindedir. İşte bu iletişimin parçalarından bir tanesini Rabbimiz bize hem öğretiyor hem de nasihat ediyor.

³ (Lokman, 18.)

⁴ (İsra, 37.)

Rahmanın kulları cahil kimseler ile muhatap olduklarında selam derler. Peki, bu selam kelimesi saygı ifadesi olan selam mıdır? Elbette hayır! Tıpkı İbrahim peygamberin selamı gibidir.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

"İbrahim, şöyle dedi: "Esen kal! Senin için Rabbimden af dileyeceğim. Şüphesiz O, beni nimetleriyle kuşatmıştır."⁵

Bu selam o insan ile iletişim yollarının açık kalması için o kimseye hidayet, davet, irşad kapısı açık kalsın diye ortama uygun sözün söylenmesidir. Yani "selam der geçerler" derken aldırmamazlık ederler, kaale almazlar, küçük görürler, muhatap almazlar manasında değildir. Müslümanın izzetine ve heybetine yakışır biçimde adama söylenmesi gereken sözü söylerler. Çünkü Müslümanın bir gayesi vardır. Müşrikler dahi olsa bu şekilde davranmalıdır. Selam demek; iletişim yollarını kapatacak değil de, diyalog yollarının açık kalacağı sözleri sarf etmektir.

Bu cahil kavramından hem tevhidi yeri- ne getirmiş laf anlamaz söz dinlemez, nerede ne yapacağını bilmeyen Müslümanları da anlayabiliriz. Hem de Rabbini tevhid etmemiş, tevhidden bi haber asıl bilmesi gerekeni öğrenmemiş cahil insanları da anlayabiliriz.

Müslüman boş insanlar ile, boş sözler ile, boş gündemler ile arasına mesafe koyandır. Bu ortamlara ve şahıslara uygun davranmaktır. Rabbimiz başka bir ayetinde ise şöyle buyurmaktadır;

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ

⁵ (Meryem, 47)

"Boş sözü işittikleri vakit ondan yüz çevirirler ve "Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz de size. Selâm olsun size! Biz cahilleri istemeyiz" derler."⁶

Rableri İle Olan Bağları

İnsanın nasıl bir Müslüman olduğunun en büyük kanıtlarından birisi o Müslümanın gece ibadetleridir. Müslümanlar sokakta, caddede, mescitte, ders halkalarında, sosyal mecralarda olmadıkları gibi gözükebilir, davranabilirler. Ancak Müslümanın kalitesini evinin içindeki hali ve gece ibadetleri tam manasıyla ortaya koyacak bir mihenk taşıdır. İnsanın kulluğu geceleri belli olur.

Rahmanın kullarının özelliklerinden birisini de rabbimiz bize gecelerinin kıyam ve secde ile geçirmeleri ve dua etmeleri olarak ifade etmektedir. Bu husus ise o kimselerin Rableri ile olan yakın bağıni göstermektedir. Bununla birlikte korku ve ümit arasında yaşayan kullar olduklarını da gösterir. Çünkü hem ibadet etmekte hem de buna güvenmeyerek dua etmektedirler.

İsraf Etmemek

Allah azze ve cellenin insana vermiş olduğu mal bir emanettir. Dolayısıyla emanet olan bir hususta insan dilediği gibi davranamaz. Nasıl ki birisinden bir emanet araba aldığımızda o mala karşı üzerimizde sorumluluklar var ise, o mal ile alakalı olarak istediğimizi yapamıyor isek, herhangi bir ihmal göstermemek zorunda isek her ne kadar sahip olduklarımız bizim zimmetimizde olsa da sahip olduklarımızın asıl sahibi Allah'tır. Biz kullar ise o malların ve sahip olduklarımızın emanetçisiyiz.

İsraf etmek haddi aşmak manasında kullanılmaktadır. Yani bir şeyi yerli yerince kullanmamaktır. Nasıl ki kazancımız, sahip olduklarımız helal yoldan olmak zorunda ise harcamalarımız da helal üzere olmalıdır.

⁶ (Kasas, 55)

İnsanın zaruretleri, ihtiyaçları vardır. Bir de sahip olduklarını daha kaliteli hale getirmek için yaptığı harcamalar vardır. Bunların dışındakiler ise israftır. Yani bir şey zaruret ise almak zorundasın. İhtiyaç ise onun için harcamak zorundasın. Bir de sahip olduğunun biraz daha iyisi ve kalitesi için harcama yapabilirsin.

Örneğin; yiyecek temin etmek, mesken temin etmek bunlar zaruretlerdir. Sonrasında yemek yapmak için bir fırının olması, mutfak eşyaları ihtiyaçtır. Sonrasında yenilen yemeğin malzemelerinin daha kalitesini kullanmak ise onu daha kaliteli hale getirmek için karşılığı olan bir harcamadır. Bunun dışında kalanlar için ise israf söz konusudur. Helal kazanıp tasarruflu harcamamak israftır.

Hiçbir yararı olmayan harcamalar israftır. Haksız yere, gereksiz yere harcamalar israftır. Allah'a isyan için, günah için yapılan harcamalar israftır.

Rabbimiz başka ayetlerde de şöyle buyurmaktadır;

وَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا
إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِمْ كَفُورًا

"Akrobaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma.Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir."

Rahman'ın kulları cimrilik ile savurganlık arasında bir orta yol üzeredirler. Ne savurgandırlar ne de ihtiyaçlar için harcamaktan uzak dururlar.

Bolluk yıllarında tasarruf yapılması, darlık yıllarından etkilenmemenin garantisidir. Genelde insanlarda, toplumlarda, devletler işler çıkmaza girdiğinde tasarruf etmeyi tercih ederler. Ancak yokluk anında kısılmasının bir faydası yoktur. Asıl önemli olan bolluk ve varlık zamanında savurganlık etmemek, tutumlu olmaktır. Böyle davranılması halinde darlık zamanı sıkıntılardan kurtulmak mümkün olabilir. Yani bolluk zamanı israf etmemek darlık zamanı rahatın garantisidir.

Bir sonraki yazımızda Rahman'ın Kullarının vasıflarını izah etmeye devam edeceğiz.

Allah azze ve celle bizleri bu vasıflar ile vasıflanan kullarından eylesin.

⁷ (İsra 26-27)

Yağmurun Toprağa, Vahyin Kalbe Etkisi

Ayşe Ebrar

"O Allah ki, rüzgârları rahmetinin öncesinde müjdeci olarak gönderir. Nihayet bu rüzgârlar, yağmur yüklü bulutları pek hafifmiş gibi kaldırıp yüklediği zaman, biz onu kuruyup ölmüş bir memlekete sevk ederiz. Böylece oraya su indirir ve onunla her çeşit ürünü çıkarırız. İşte biz ölüleri de kabirlerinden böyle çıkaracağız; umulur ki düşünüp ibret alırsınız."¹

Allah'ın (cc) sonsuz kudret, azamet ve bereket tecellilerinden biri de, canlılara rahmet vesilesi olan yağmuru yağdırmak istediğinde, rahmetinin müjdecisi olarak rüzgârları göndermesidir. Bu rüzgârlar, yağmur yüklü ağır bulutları sanki hafif bir şeymiş gibi taşır ve bir araya getirir. Bu noktada ilâhî irade ve kudret yeniden devreye girer; hitap rüzgârdan alınarak doğrudan Yüce Zât'a yöneltilir. Buna göre Allah Teâlâ yağmur yüklü bu bulutları ölü bir beldeye, yani susuzluktan kurumuş, çatlamış ve bitki örtüsünü yitirmiş bir bölgeye sevk eder. O bulutlardaki suyu oraya indirir ve bu sayede meyve, sebze ve diğer bitkilerden çeşit çeşit ürünler çıkarır.

İşin dikkat çeken yönü, Kur'an'ın sözü sadece dünya hayatıyla sınırlı tutmasıdır. Oradan ahirete geçiş yaparak kâinatta sürekli tekrar eden bu olayı yeniden dirilişe bir örnek kılar. Allah, nasıl ki su ile ölü bir toprağı canlandırıyor ve oradan türlü ürünler çıkarıyorsa, mahşer günü de ölüleri aynı şekilde diriltilip kabirlerinden çıkaracağını bildirir. Buna gücü yeten Allah'ın, elbette buna da gücü yeteceği apaçık delillerle ispatlanarak, selim akıl sahiplerini ilâhî hakikatleri düşünmeye, kabul etmeye ve O'na teslim olmaya yönlendirir.

İşte bu manzara, yalnızca dünyadaki ekolojik döngülerin değil, aynı zamanda ilâhî kudretin bir yansımasıdır. Allah'ın (cc) ölü toprağa hayat vermesi sadece tabiatın canlanmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda insana, öldükten sonra dirilmenin mümkün olduğunu gösteren canlı bir örnektir. Bu sayede insanlar, yeryüzünde her yıl tekrarlanan bu diriliş sahnesine bakarak, öldükten sonra yeniden dirilmeye dair zihinlerinde oluşabilecek şüphelerden kurtulabilirler.

"...ölüleri diriltten O'dur." Doğru bir düşünce tarzıyla, azıcık bir tefekkür bile akıllı ve sağduyulu bir insanı, ölülerin her an gözümüzün önünde dirildiği sonucuna ulaştırır. Her insan, "ölü" bir spermden yaratılmıştır. Daha sonra da insanı canlı hâle getiren demir, kireç, tuz ve gazları içeren yiyecekler gibi "ölü maddeler"den hayat bulur. Bir de çevremize bakalım: Rüzgâr ve kuşlar tarafından sağa sola taşınan çeşitli tohumlar ile toprakta ölü ve çürümüş hâlde bulunan bitki kökleri, yağmur suyunu görür görmez canlanırlar. Ölülerin bu şekilde dirilmesi süreci, her yıl yağmur mevsiminde gözlemlenebilir.

Bu örnekler, hem fiziksel hem de manevî anlamda dirilişin mümkün olduğunu gözler önüne sererken, yağmurun yalnızca maddî bir rahmet değil, aynı zamanda ilâhî mesajların bir temsili olduğunu da düşündürür. Zira nasıl ki yağmur kuru ve ölü toprağa hayat veriyorsa, vahiy de kararmış ve katılaşmış kalpleri canlandırır, insana hakikatleri gösterir. Bu benzerlik Kur'an'da da sıkça vurgulanır ve yağmurun hayat verici yönüyle vahyin ruhu aydınlatıcı yönü arasında güçlü bir bağ kurulur.

¹ (Arâf, 57)

Yağmurun Vahye, Hidayete ve İlme Benzemesi

"Toprağı verimli güzel bir arazi, yağmuru görür görmez Rabbinin izniyle gür ve bereketli ürünler verir. Çorak ve verimsiz toprak ise, ne kadar yağmur yağarsa yağsın, faydasız bitkiden başka bir şey çıkmaz. Biz, şükredecek bir toplum için ayetleri böyle açıklıyoruz."²

Toprağın durumu, kalitesi ve özelliğine göre elde edilecek sonuçlar farklılık gösterir. Bu sebeple ayet-i kerîmede verimli ve verimsiz iki arazinin durumu örnek verilmiştir. İyi, güzel ve mümbit toprak Allah'ın izniyle faydalı ve güzel mahsul-ler verir. Ancak habis, kötü ve çorak toprak; kavruk, işe yaramayan dikenlerden başka bir şey bitirmez.

İşte insanlar da bu topraklar gibidir. Rabbinin vahiy, Kur'an, Sünnet ve hidayet rahmetleri karşısında insanlar ikiye ayrılır: Bir kısmı, vahiyle tanışır tanışmaz, peygamberin mesajıyla buluşur buluşmaz hayatı değişir. Allah'ın ayetleri okunduğunda kalbiyle işitir, vahyin bilgisi kalbine yerleşir. Bütün tercihlerini, amellerini vahiy merkezli yapar; yani vahiyle amel eden mümin olur. Temiz kalp, Kur'an ve Sünnet-te verimli toprağa benzetilirken, kirlî kalp çorak, kıraç toprağa benzetilir. Kalp de toprak gibi ürün verir. Kalbin ürünü niyetler, duygular, tavırlar ve iradedir. Bunların sonucunda amel ve davranışlar ortaya çıkar. Toprağın ürünü ise yemesi, rengi ve tadı farklı olan ekin ve meyvelerdir.

Aynı şekilde, vahyin de kalplerdeki etkisi bu ilâhî sistemle benzerlik taşır. Nasıl ki yağmur toprağın durumuna göre yeşillik, bereket ya da kuraklık ortaya çıkarıyorsa, hidayet yağmuru da insanın iç

dünyasında benzer bir yansıma bulur. İlâhî mesajın etkisi, kalbin yapısına, temizliğine ve açıklığına göre farklılık gösterir. Bu noktada Kuran'ın ve Sünnet'in rahmet yüklü mesajları ile kalp arasındaki ilişki, tıpkı yağmurun toprağa inişi gibidir.

Hidayet, ayetler, öğüt ve nasihatler kalbe, suyun verimli toprağa inmesi gibi iner. Eğer kalp temizse, bu öğütleri emer, zenginleştirir ve iyilikler üretir. Ancak kalp kıraçsa, o bilgiler süzülüp içselleştirilmeden kulak ardı edilir, kalp katılaşıp, kötülük üretir. Çorak toprak gibi sadece diken ve kıtlık üretir.

Toprakların iyisi-kötüsü, verimlisi-verimsizi olduğu gibi insanların da iyisi ve kötüsü, mümini ve inkârcısı vardır. İyiler, peygamberlerin davetinden istifade eder, ilâhî ayetlerden ibret alır, iman eder, hayat bulur. Allah'ın nimetlerine şükrederler. Bu kulların amelleri, verimli toprağın bitirdiği güzel ürünler gibidir. Allah'ın peygamberleri göndermesinin ve Kur'ân'ı indirmesinin hikmeti; bu güzel kulların faydalana-rak Rablerine şükranlarını sunmalarındır. Ancak çorak yer gibi kalbi kapalı olanlar, bu nimeti nankörlükle karşılar, faydalana-maz, mahrumiyet ve felaket içine düşerler.

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayetle Rasulullah (sas) şöyle buyurmuş-tur: "Allah'ın benimle göndermiş olduğu hidayet ve ilim, yeryüzüne yağın bol yağmura benzer. Yağmurun yağdığı yerin bir bölümü verimli bir topraktır: Yağmur suyu-nu emer, bol çayır ve ot bitirir. Bir kısmı da suyu emmeyip üstünde tutan çorak bir yerdir. Allah burada biriken sudan insanları faydalandırır. Hem kendileri içer, hem de hayvanlarını sular ve ziraatlarını o su saye-sinde yaparlar. Yağmurun yağdığı bir yer daha vardır ki, düz ve hiçbir bitki bitmeyen kaypak arazidir. Ne su tutar, ne de ot bitirir.

² (A'râf, 58.)

İşte bu, Allah'ın dininde anlayışlı olan ve Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilimden faydalanan, hem öğrenip hem öğreten kimse ile buna kulak vermeyen, kabul etmeyen kimsenin benzeridir.”³

Rasulullah (sas) Allah'ın kendisiyle gönderdiği hidayet ve ilmi, bol yağın rahmet yağmuruna benzetmiştir. Yeryüzü kuruyup, çatladığında, ağaçlar ve bitkiler solduğunda yağın bol yağmur nasıl toprağı diriltip canlandırır, insanlık da cehalet, karanlık ve ahlâksızlık içinde boğulurken bir peygamberi, bir hidayet rehberini öyle bekliyordu.

İşte Peygamberimizle gelen vahiy ve ilim, ölü toprağı diriltten yağmur gibi, kalpleri ve gönülleri diriltmiştir. Bu hidayetden nasiplenene kalpler diridir; nasiplenemeyenler ise ölü hükmündedir.

Toprak Türleri ve İnsan Tipleri

Her toprak aynı ölçüde verimli değildir. Peygamberimiz (sas) yağmurun düştüğü toprakları da sınıflandırır:

- **Verimli topraklar:** Yağmuru emer, güzel meyveler verir. Bu, hem kendisi hem başkaları için dinin buyruklarından istifade eden müminler gibidir.

- **Killi ve kayalık topraklar:** Suyu emmez ama tutar, başkaları bu sudan faydalanır. Bu, dini kabul eden ve başkalarına aktaran ama kendisi pek istifade edemeyen mümin gibidir.

- **Kıraç ve kaysak toprak:** Ne suyu emer ne de fayda sağlar. Bu ise hidayeti reddeden, nasiplenmeyen inkârcıya benzer.

İslam'ı kabul edenlerin de anlayış ve idrak seviyeleri farklıdır. Rasulullah (sav) Kur'an'ı herkese tebliğ etti, açıkladı, yaşadı. Ama herkes aynı derecede kavrayamadı. Kimisi derin anlayışla hareket etti, kimisi yüzeyde kaldı. İbn Kayyim el-Cevziyye şöyle der: “Yağmur ve vahiy birbirine benzer. Yağmur yeryüzünü, vahiy ise ruhları diriltir. Her toprak yağmura nasıl farklı tepki verirse, her kalp de hidayete öyle tepki verir.”⁴

Toprağa Yağmur Kalbe Vahiy Düşünce

Yağmurun vahye, suyun hidayete benzetilmesi yalnızca bir teşbihten ibaret değildir; bu benzerlik, insanın fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları arasındaki derin ilişkiye işaret eder. Nasıl ki bir tohumun yeşermesi için suya, güneşe ve toprağa ihtiyacı varsa insan ruhunun da uyanması, dirilmesi ve anlam kazanması için vahye, ilme ve hakikate ihtiyacı vardır. Bu sebeple Kur'an, yağmurun toprağa hayat verdiği gibi, vahyin de kalbe can verdiğini tekrar tekrar hatırlatır. Vahyin kalbe etkisi ile suyun kurak toprağa etkisi arasında dikkat çekici bir paralellik kurar.

İşte bu benzerliği en etkileyici şekilde ortaya koyan ayetlerden biri de Ra'd Suresi'nin 17. ayetidir: **“Gökten su indirdi. Vadi-ler kendi miktarınca sel oldu. Sel de suyun üstüne vuran köpüğü yükledi. Bir ziynet ya da faydalanılacak eşya yapmak için üzerine ateş yakıp erittiklerinde de böyle bir köpük oluşur. Allah, hak ile batıla böyle örnek verir işte. (Batıl) köpük (misali) atılır gider. İnsanlara yarar sağlayacak olan (hak) ise yeryüzünde kalır. İşte Allah, örnekleri böyle verir.”**⁵

Kur'an-ı Kerim, vahyin işlevini su ve ateş teşbihiyle anlatır. Çünkü su hayat kaynağı olduğu gibi, vahiy de kalplerin hayatıdır. Su ile vahiy arasındaki ortak payda “diriltmek”tir. Nitekim ikisi de dirilticidir. Su; kâinatı, insanı, bitkiyi, toprağı, kısacası her canlıyı diriltmektedir; hayat kaynağıdır. Vahiy ise kalbi, ruhu, düşünceyi diriltmektedir. Su, ölmüş toprağı diriltmektedir; vahiy de ölmüş kalbi ve ruhu diriltmektedir. Su, ölmüş bitkiyi, yapraksız ve meyvesiz olanı canlandırır; vahiy ise bilinci ölmüş, duygusuz, hissiz insanı diriltmektedir. Su hayatın kaynağıdır; vahiy ise

³ (Buhârî, İlim 20; Müslim, Fezâil 15.)

⁴ (Miftâhu Dâr'is-Saâde.)

⁵ (Ra'd, 17)

hayatın anlamı ve sırrıdır. Ona yön ve hayatıyet kazandırır. Bu nedenle Allah (cc) vahyi "ruh" olarak nitelemiştir: **"Böylece sana emrimizden bir ruh (Kur'an) vahyettik."**⁶

Bu benzerlikler, su ile vahiy arasındaki diriltici etkiyi daha iyi kavramamızı sağlar. Ne toprağın su dışında bir şeyle dirilmesi mümkündür ne de kalbin vahiysiz bir hayata kavuşması... Nasıl ki kurak bir arazi yağmurun gelişyle canlanır, aynı şekilde hakikate susamış kalpler de ancak vahyin gelişyle hayat bulur. İşte bu hakikat, Kur'an'da hem somut hem de mecazî anlamda defalarca dile getirilmiştir.

Toprağın yağmur ve su dışında bir şeyle dirilmemesi⁷ gibi, kalp de vahiy dışında bir şeyle dirilmez.

"Rabbinin izniyle güzel memleketin bitkisi (güzel) çıkar"⁸ ayetinde geçen "güzel memleket", müminin kalbidir. Kur'an'ı dinlediğinde onu kavrar; toprağın yağmur-la bereketlenip dirildiği gibi, vahiyle dirilip bereketlenir. İnkârcının kalbi ise çorak toprak gibidir; Kur'an'ı dinlediği hâlde, yağmurdan hayat ve yarar alamayan çorak toprak gibi, onunla hayat bulamaz.

Su hayatın kaynağıdır; canlı her şey ondan yaratılmıştır.⁹ Vahiy de manevi hayatın, sağlam inancın ve ibadetin kaynağıdır. Suyun tutulması ve menedilmesi haram olduğu gibi,¹⁰ vahyin gizlenmesi de haramdır.¹¹ Su, necaseti ve kiri giderir; vahiy de inkârı, cehaleti, küfrü ve nifakı dağıtır. Yağmur, mümin-münafık herkese iner; insanlar suda müşterekler.¹² Vahiy de âlemlere rahmet olarak indirilmiştir, tüm insanları muhatap alır.¹³

Kur'an, vahiyden nasibi olmayanları ölüye benzetir: **"Ölü iken dirilttiğimiz ve insanlar arasında yürümesi için kendisine bir nur (ışık) kıldığımız kimsenin durumu, karanlıklar içinde olup oradan çıkmayan kimsenin durumu gibi midir?"**¹⁴

Yağmur hayat verdiği hâlde ondan rahatsız olanlar çıkabildiği gibi, kalpleri erozyona uğramış insanlar da vahiyden rahatsız olmaktadır. Yağmur sele dönüştüğünde nasıl zarar verebiliyorsa, vahiy de kalplerinde hastalık bulunanların azgınlık ve inkârlarını artırabilir: **"Kur'an'dan, müminler için (şüphe, şehvet, dünya sevgisi gibi hastalıklara) şifa ve rahmet olacak ayetler indiririz. Zalimlerin ise yalnızca hüsrânını artırır."**¹⁵

Bu sebeple, hem suya hem de vahye yaklaşımımız titizlik ve sorumluluk gerektirir. Nasıl ki saf ve temiz su hayat verir, vahiy de arı duru hâliyle kalpleri diriltir, ruhlara nur saçar. Ancak suya karışan yabancı maddeler nasıl ki canlıları zehirliyorsa, vahyin üzerine eklenen her türlü yorum, hurafe ve bid'at da manevî hayatı zehirleyebilir. Bu durum kalp bozursa da mümkün olabilir. Zira kalp zamanla körelip hakikate karşı duyarsız hâle gelebilir; tıpkı sürekli kirli suya maruz kalan toprağın verimsizleşmesi gibi. Eğer kalp, gaflet, kibir, dünyevî hırslar ve nefisle kirlenmişse, Kur'an, Sünnet ve en saf bilgi bile oraya ulaştığında etkisini yitirebilir. Böyle bir kalp, vahyin nurunu taşıyamaz, hatta onu reddedebilir ya da kendi arzularına göre eğip bükebilir. Bu da manevî bir erozyona, ruhun çoraklaşmasına yol açar. Bu yüzden insan, hem bedenine suyu arı bir şekilde ulaştırmakla hem de ruhuna vahyi bozulmamış hâliyle taşımakla yükümlüdür. Gerçek anlamda diriliş, ancak bu iki kaynağın hakikatle buluşmasıyla mümkündür: Toprağın suyla, kalbin vahiyle dirilmesiyle...

Selam ve dua ile...

⁶ (Şûrâ, 52)

⁷ (Nahl, 65)

⁸ (Arâf, 58)

⁹ (Enbiyâ, 30)

¹⁰ (Ebû Dâvûd, Zekât, 35)

¹¹ (Bakara, 159)

¹² (Ebû Dâvûd, Buyû', 60)

¹³ (Furkân, 1)

¹⁴ (En'âm, 122)

¹⁵ (17/İsrâ 82)

Sabredenlere Mükâfatları Hesapsızca Ödenir

Burak Gültepe

Hayatın zorlukları ve acıları karşısında sabırla durmak, iman edenler için en büyük erdemlerden biridir. Peki, bu sabrın karşılığı ne olacak? İşin sonunda herkes 'sabrettik artık' diyor ama bu ne kadar doğru? Konuya ışık tutması açısından bu ayki hadis-i şerifimiz şöyle;

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بِامْرَأَةٍ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرِ، فَقَالَ: "أَتَقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي"، قَالَتْ: إِلَيْكَ عَنِّي، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبِّ بِمُصِيبَتِي، وَلَمْ تَعْرِفْهُ. فَقِيلَ لَهَا: إِنَّهُ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). فَأَتَتْ بَابَ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَائِبِينَ. فَقَالَتْ: لَمْ أَعْرِفْكَ. فَقَالَ: "إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى"

Enes b. Mâlik (ra) şöyle dedi: "Rasulullah (sav) bir kabrin yanı başında ağlayan bir kadının yanından geçti. O kadına:

"Allah'tan kork ve sabırlı ol!" dedi.

Kadın: Beni rahat bırak! Çünkü benim başıma gelen musibet sana gelmedi, sen bunu anlamazsın dedi. Sonrasında Kadına: Bu, Nebi'dir (sav) denilince kadın, Nebi'nin (sav) kapısına geldi ve kapının önünde bekçiler yoktu. İçeri girerek: "Ey Allah'ın Rasulü! Ben seni tanıyamadım" dedi. Rasulullah (sav): **"Gerçek sabır, ilk musibet anında gösterilen sabırdır!"** dedi.¹

Şerh:

Dini ve ahlaki bir kavram olarak sabır; inandığı hak yolda kararlılıkla yürüme azmi, sıkıntılara karşı dayanma gücüdür. Hakkı savunmaktan vazgeçmemek ve başa gelen musibetlere Allah için göğüs germektir. Sabrın can yakıcı bir tarafı vardır.

İş işten geçtikten sonra sabrın da değeri kalmayabilir. Her şey zamanında değerlidir. Bir annenin yavrusunu kaybetmesi en büyük acıdır. Annenin kendini tutması/zapt etmesi kolay olmamakla birlikte, iman ehli sabretmelidir. Müslüman teslim olmalı ve farkını ortaya koymalıdır.

Bu hadisten çıkaracağımız dersler

1) Rasulullah (sav)'in güzel ahlakı, hakka ve hayra çağırısı. Kadının 'çekil git' diye terslemesine karşılık vermemiş, kendi nefsi için onu cezalandırmamış, kadının hatasını zor kullanarak düzeltmeye kalkışmamıştır. Çünkü kadının büyük bir hüznle evinden çıkıp kabrin başına geldiğini anlamıştır. Efendimiz (sav) ümmetine karşı çok şefkatlidir.

2) Kadın, Allah'ın Resulünü tanıyamamıştır. İnsanlar kimi cehaletlerinden dolayı mazur görülebilir. Bilmediği şey ister dini bir husus, ister bir hüküm olsun, isterse bir vakıa olsun fark etmez.

3) Rasulullah (sav)'in korumaları yoktu, isteyen ona rahatça ulaşabilirdi. Müslümanların işleriyle ilgilenen kimseler, insanların ihtiyaçlarını dile getirmelerine engel olacak şekilde kapılarını kapatmamalıdır. Sadece insanların kalabalık olması durumunda bir düzenleme yapabilirler. Ne yazık ki, günümüzde yöneticiler, halktan uzak bir yaşam sürüyor. İnsanlar, sorunlarını iletmek için türlü engellerle karşılaşılıyor, araya aracılar sokmak, rüşvet vermek veya uzun süre beklemek zorunda kalıyorlar.

4) Bazı insanlar musibetle karşılaştıkları ilk anda feryat eder, yakınır. Zaman geçtikten sonra ise 'sabrediyoruz, yapacak bir şey yok' derler. Bu sabır değildir. Övülmeyi hak eden sabırlı kişi, musibetle ilk karşılaştığı anda sabreden kimsedir. Sabreder ve Allah'tan ecir bekler.

¹ (Buhari ve Müslim)

5) Kabir başında bağıra çağıra, yaka-paça yırtarak ağlamak yasaklanmıştır ve sabra aykırıdır. Ölüye fayda vermek isteyen evinde onun için dua et. Kimileri ölenin amel defterinin kapanacağını ve ölüye dua etmeninde anlamsız olduğunu söylerler. Bu ise yanlıştır. Yüce Allah şöyle buyurur: **"Onlardan sonra gelenler ise şöyle derler: "Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla."**² Ayette de görüldüğü üzere müminler vefat etmiş kardeşlerine dua ederler.

6) Kişi ağzından çıkan söze dikkat etmelidir. Sözü söylediğimiz kimse de önemlidir. Her söz herkese söylenmez. Nebi (sav) şöyle buyurdu: **"...özürlü dileyen söz söyleme."**³

Sabredenlere Allah Sabır Verir!

Ümmü Süleym'in çocuğu hasta idi. Öldüğünde kocası Ebu Talha'ya söylemedi. Ebu Talha hasta olan çocuğunun durumunu sorduğunda eskisinden daha iyi durumda olduğunu, sakın olduğunu söyledi. Üstünü birde süslenip, güzel kokular sürüp kocasıyla birlikte oldu. Sabahleyin ise Ümmü Süleym kocasına şöyle söyledi;

"Birinden ödünç bir şey alan kimse aldığı şey geri istenince onu vermeyip yanında alıkoyabilir mi?" diye sordu, Ebu Talha da mutlaka geri vermesi gerektiğini belirtti. Bunun üzerine Ümmü Süleym, Cenâb-ı Hakk'ın kendilerine ödünç verdiği çocuklarını geri aldığını ve onu defnetmesi gerektiğini bildirdi. Karısının bu tutumuna öfkelenen Ebu Talha yaptıklarını Resûl-i Ekrem'e anlattı, o da gecelerinin mübarek olması için dua etti. O gece hamile kalan Ümmü Süleym doğan çocuğu oğlu Enes ile Peygamber'e gönderdi, Resûl-i Ekrem de çocuğa "tahnik" yaparak ona 'Abdullah' adını verdi.⁴

Onlar çocuklarının ölümleri dolayısıyla isyan etmediler, olmadık sözler söylemediler, "bula bula beni mi buldu" demediler; Allah da onlara sabır verdi. Hatta daha güzelini ve hayırlısını verdi. Çünkü Rasulullah (sav)'in duasını aldılar ve bu bereket ile Abdullah'ın çok sayıdaki çocuğunda bu güzellikler görüldü, onlar Ensar'ın en faziletli evlatları oldular.

Allah İçin Sabredersen Daha İyisini Vermez mi?

Ebu Seleme Uhud günü kahramanca çarpışıp birkaç yerinden derin yaralar almıştı. Bu yaralar ise kapanmayınca bir süre sonra şehitliği tattı. Eşi Ümmü Seleme ise kocasını çok sevdiği için bir hayli üzölmüştü. Kocasıyla cennete birlikte olabilme adına bir zaman şöyle demişti; "Cennetlik kocası ölen cennetlik bir kadın, sonradan başkası ile evlenmezse Allah muhakkak onu cennette kocasıyla bir araya getirecektir."⁵

Ebu Seleme vefat edeceği sırada Nebi (sav) onların yanındaydı. Onun açık kalan gözlerini mübarek elleriyle kapadı ve: **"Şüphesiz ruh çıktığında göz onu takip eder"** buyurdu. Orada ağrıtlar yakarak ağlaşan kadınlara döndü ve:

"Siz kendiniz için hayırdan başka şeye dua etmeyin. Çünkü melekler söylediklerinize Âmin derler" buyurarak onları uyardı. Daha sonra Ebu Seleme (ra) için şöyle dua etti.

"Allah'ım! Ebu Seleme'yi affet. Derecesini hidayete erenler arasına yükselt. Arkasında kalanlar için de sen halef ol! Bizi de onu da affet. Ey âlemlerin rabbi! Ona kabri içinde genişlik ver. Orada onun nurunu çoğalt" buyurdu.⁶

² (Haşr, 10)

³ (İbn Hanbel.)

⁴ (Müslim)

⁵ (İbn Sa'd, Tabakât)

⁶ (Müslim)

Ümmü Seleme (ranhâ) kocası Ebu Seleme vefat edince Efendimize nasıl dua edeyim diye sordu. Resûl-i Ekrem (sav) de: **"Yâ Rabbi! Beni ve onu affet. Bana onun ardından, daha hayırlı bir bedel ihsan et diye dua et"** buyurdu.⁷

Ebu Seleme'den Daha Hayırlı Bir Eş Kim Olabilir?

Ümmü Seleme, iddet müddeti bitince birçok kimseden evlenme teklifi aldı. Hatta Ebu Bekir ve Ömer de (ranhum) dahil olmak üzere, gelen tekliflerin hepsini reddetti. Bir müddet geçtikten sonra Rasulullah (sav), ona evlenme teklifinde bulundu. Bu iş için Hatib İbni Belta'yı dünürü olarak gönderdi. Ümmü Seleme (ranhâ) Rasulullah'ın (sav) elçisi gelince duasının kabul edildiğini anladı. Buna çok sevindi. Fakat gönlünde birtakım endişeleri vardı. Sonra Ümmü Seleme Nebi (sav) ile görüştü:

"Ya Rasûlallah! Ben yaşlı bir kadını. Hem çocuklarım var. Aynı zamanda çok kiskancım. Benden hoşlanmayacağınız bir hareketle karşılaşsınız da Allah'ın azabına uğrarım diye korkuyorum. Sonra velilerimden nikâh şahitliği yapabilecek kimse de yok" dedi. Rasulullah (sav) ise **"Yaşlı bir kadın olduğunı söylüyorsun. Senin başına gelen benim de başımdadır. Bir kadının kendinden daha yaşlı bir erkekle evlenmesi ayıp değildir. Çocuklarından bahsettin. Senin çocukların benim de çocuklarımdır. Onların geçimleri Allah ve Resulüne aittir. Kıskaç olduğunı söylüyorsun. Bunu senden kaldırması için Allah'a dua ederim. Yanında nikâh şahitliği yapabilecek velinin olmadığını söylüyorsun. Burada olan ve olmayan velilerin içerisinde bana razı olmayacak yoktur"** dedi.⁸

⁷ (Müslim)

⁸ (Müslim)

Sonuç olarak Ümmü Seleme, eşinin vefatına sabretti, isyan etmedi. Allah'ın razı olduğu kelimeyi söyledi ve Allah, ona en hayırlısını nasip etti. Bizim de bu hayatta benzer durumlar karşısında sabretmemiz gerekmez mi? Elbette herkes 'gerekir' diyecektir. Ama bu sahneleri gözünün önünde tutmayanlar, kalbinde sağlam bir yere koymayanlar; imtihan anında yine nefisleri vesveseleriyle yalnız bırakılırlar.

Sabır hususunda örnek şahsiyetler sahabelerdir. Çünkü onlar sabrı, Rasulullah'tan (sav) gördüler ve öğrendiler. Mesela Nebi (sav), birçok çocuğunu kendi elleriyle defnetti. Anne ve babalar bilirler ki, dünyanın en zor şeyi, çocuğunuzu kendi ellerinizle mezara koymaktır/ondan ayrılmaktır. Ya peki 6 çocuğa ne demeli! Elbette ki bütün bunlar ümmete örnek olması sebebiyleydi. Ayrıca onun (sav) derecelerini arttırmak içindi.

"Andolsun, biz sizi biraz korku, açlık ve bir parça mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabır gösterenleri müjdele."⁹

Rabbimize hamd olsun ki 'biraz' dedi. Bu bile çoğumuzu zorluyor, tahammül edemiyor. Ya peki 'çokça' deseydi halimiz ne olurdu?!

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّهَا الْكَبِيرَةُ الْعَلَا الْخَاشِعِينَ

"Ey iman edenler! Sabırla ve namazla Allah'tan yardım isteyin."¹⁰

İbni Abbas (ra) bir yolculukta iken oğlunun vefat haberini aldı, devesinden inip iki rekât namaz kıldı ve 'inna lillahi ve inna ileyhi raciun' 'Biz Allah'ın kuluyuz ve yine O'na döneceğiz' dedi.

⁹ (Bakara, 155)

¹⁰ (Bakara, 45)

Bir tavsiye: Başınıza küçük veya büyük hangi musibet gelirse gelsin Allah'a şöyle dua edin: **لِلّٰهِ وَآنَا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ اِنَّا** Innâ lillâhi ve innâ ileyhi raciun

"Sabredenleri müjdele. Onlar öyle kimselerdir ki, başlarına bir musibet geldiğinde, 'Biz Allah'a aidiz ve vakti geldiğinde elbette ona döneceğiz.' derler."¹¹

İmam İbn Kayyım'ın şöyle bir tesbiti vardır: 'İnsanoğlu üçlü bir döngünün içerisinde yaşamaktadır;'

1) Ya Allah'tan bir nimete mazhar olmuştur.

2) Ya bir musibet ile karşı karşıya kalmıştır.

3) Ya da bir günaha düşmüştür.

Gerçekten de, insan bu üç halden birinde bulunur ve bu durumlar karşısında sergilediği tepkiler, onun imtihanının özünü oluşturur.

Mümin, Allah'ın bir nimetiyle karşılaştığında, kalbi şükranla dolar ve Rabbine yönelir. Müşrik ise nankörlükle, azgınlıkla karşılık verir ve nimeti vereni görmezden gelir. Musibetler karşısında mümin sabırla direnir, Rabbine tevekkül eder. Müşrik ise isyan eder "neden ben?" diye feryat eder. Günah işlediğinde mümin, pişmanlıkla Rabbine döner, tövbe kapısını aralar. Müşrik ise umursamaz bir tavırla günahını küçümser, bildiği yolda sapmaya devam eder.

Hayatın akışı içinde karşılaştığımız musibetleri ve onlara karşı takınmamız gereken mümince tavırları asla unutmamalıyız. Zira iman, her durumda Allah'a teslimiyeti ve O'nun rızasına uygun davranmayı gerektirir.

Bir kadın, Rasulullah'a (sav) gelerek "Ey Allah'ın Rasulü! Senin konuşmalarından hep erkekler istifade ediyor. Biz kadınlara da bir gün tayin et de o gün sana gelelim; sen de Allah'ın sana öğrettiklerinden bize öğret" dedi. Rasulullah (sav) de cevaben;

"O halde şu gün toplanın" buyurdu. Kadınlar da (o gün) bir araya geldiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gidip Allah'ın kendisine öğrettiklerinden onlara da öğretti. Sonra;

"Sizden, üç çocuğunu âhirete gönderen her kadın için bu çocuklar, cehenneme karşı bir perde olurlar." dedi. Kadınlardan biri; "Ya iki çocuk?" diye sordu. Rasulullah (sav),

"Evet (iki çocuk da olsa aynıdır)" buyurdu.¹²

Bu hadis-i şerif, Müslümanların küçük evlatlarının vefatı karşısında gösterdikleri sabrın, Allah katında ne denli büyük bir mükâfatla karşılanacağını müjdelemektedir. Elbette bu, sabrın en zorlu anında, yani musibetin ilk şokuyla yüzleşildiğinde gösterilen metanetle gerçekleşir. Böylesine ağır bir imtihanda, kişi eğer ecrini yalnızca Allah'tan umarsa, o vakit evlatları onun için cehennem ateşine karşı bir perde olur.

Bu, aslında ilahi rahmetin ve şefkatin bir tecellisidir. Çünkü küçük çocuklar, masumiyetleri ve savunmasızlıklarıyla merhame-tin en çok onlara yöneldiği varlıklardır. Büyüdüklerinde ise küçükken ki kadar şefkat duymayız. Yine severiz ama belki ayda bir sefer görüşür olmuşuzdur. Oysa küçüklüklerinde, saf bir şefkatle sarılırız onlara. İşte bu en masum çağlarında vefat ettiklerinde, anne ve baba, eğer sabır ve tevekkülle Allah'a yönelir, mükâfatı O'ndan beklerse, evlatları onlar için cehennem ateşine karşı bir kalkan olur. Yani ateş, onlara dokunmaz.

¹¹ (Bakara, 155-156)

¹² (Buhari ve Müslim)

Ölümün Bir Tadı Vardır!

Her âdemoğlu ölümü yaşayacaktır! **"...size ölüm musibeti çatarsa"**¹³ diye buy- ruğundan ötürü ölüm, bir musibettir.

"Her nefis ölümü tadıcıdır; sonra bize döndürüleceksiniz."¹⁴

Ne kadar garip değil mi! Ölümü yaşa- mak, ölümü tatmak... Ayette özellikle "tat- ma" kelimesi kullanılmıştır. Ölümün bir tadı vardır ve bu tat acıdır.. Yüreği burkan, sevenlerin bile yüzünün ekşidiği ibretlik bir tat vardır. Bu tat varken hayattan zevk alınmaz.

Ölüm vesilesiyle sevdiklerimizden ayırırız. Ümmetin ise ortak hüznü Rasulu- lah'tan (sav) ayrılmaktır. Sahabeler onun (sav) vefatıyla sanki bir boşluğa düşmüş- lerdir. Bu acı hadise hicretin on birinci yılının 12 Rabiulevvel pazartesi günü kuşluk vak- tinde meydana gelmiş, Peygamberimiz (sav) altmış üç yaşını tamamladıktan sonra Rabbine kavuşmuştu. Fâtıma dedi ki:

"Ey babacığım! Rabbine ne kadar da yakınsın! Ey Rabbin davetine icabet eden babacığım! Ey makamı Firdevs Cenneti olan babacığım! Ey vefatını Cibril'e haber verdiğimiz babacığım!" diyerek ağladı.¹⁵

Ömer (ra) başta olmak üzere öldüğüne inanmak istemeyen kişilerle diğerleri arasın- da münakaşa baş gösterdi. Ömer (ra):

"Bazı münafıklar Rasulullah'ın (sav) öldüğünü iddia ediyorlar. Hayır! Rasulullah ölmedi. Ancak Musa'nın Rabbine gidip kırk gün kavmine görünmediği, öldü denildikten sonra döndüğü gibi o da Rab- bine gitti. Vallahi, Allah mutlaka Rasulu- lah'ı (sav) geri döndürecektir. Onun öldü- ğünü iddia eden adamların ellerini ayak- larını kesecektir."¹⁶

Evet, bazen insan ölümü kabullene- miyor, ne yaptığının farkında olmayabili- yor. Bu kadar çok sevince, sevdiği ölen kimse yıkılabiliyor. Ama bir yerde düşün- mek ve hakikati kabullenmek en iyi yoldur. Sonrasında Ebubekir (ra), Ömer (ra) malum ayeti işittiriyor:

"Muhammed, ancak bir peygam- berdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldü- rülürse gerisingeriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye döner- se, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."¹⁷

Ömer (ra) dedi ki: "Vallahi o güne kadar bu ayeti sanki hiç işitmemiş gibiy- dim! Onu Ebu Bekir'den dinleyince dehşet içinde kaldım. Ayaklarım beni tutmaz olmuştur. Dizlerimin bağı çözüldü ve bulunduğum yere yığılıverdim."¹⁸

Ümmü Seleme validemiz şöyle anlatır: "Rasulullah'ın vefat ettiği gün, çev- resinde toplanıp ağlıyorduk. O gece uyu- mamıştık. Allah Rasulü evimizdeydi, O'na bakarak teselli oluyorduk. Seher vakti kazma seslerini duyunca feryat ettik. Mes- citteki cemaat de feryadı figan etti. Medi- ne tek bir çığlıkla sarsıldı. Hele Bilâl'in ezan okuyup da; «Eşhedü enne Muhamme- de'r-Resulallâh" diye Rasulullah'ın ismini söylerken hıçkırarak ağlaması üzüntümü- zü iyice artırdı. İnsanlar kabre girmek için hücum edince içerdekiler kapıyı kapattı. O ne yaman bir musibetti. Ondan sonra her- hangi bir belâya uğradığımızda Rasulu- lah'ın vefatını hatırlayarak o musibete ehemmiyet vermezdik."¹⁹

¹³ (Mâide, 106)

¹⁴ (Ankebût, 57)

¹⁵ (ibn Sa'd, Tabakât.)

¹⁶ (ibn Hişam.)

¹⁷ (Âl-i İmrân, 144)

¹⁸ (Buhari)

¹⁹ (ibn Kesir)

Her İşin Başı Sabır!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

"Ey iman edenler, sabırla ve namazla yardım dileyin. Gerçekten Allah, sabredenlerle beraberdir."²⁰

Kardeşlerim, dikkat ettiniz mi! Namazdan önce sabır söylenmiştir. Mesela dinde en önemli, korunması gereken amel ihlâstır. Ama ihlâsa da sabretmek gerekmektedir. Kişi amelin başında ihlâslı olabilir ama ihlâslı olmaya sabredemezse yine ameli boşa gidecektir. Dolayısıyla sabır en faziletli amellerdendir.

Namaza sabredilmesi gerekir. Devamlılığa, erkânına, huşuna bir ömür boyu dikkat etmelisiniz. Malî gücünüz varsa zekâta, yoksa infaka devam etmelisiniz. **"Onlar, bollukta da, darlıkta da infak edenler, öfkelerini yenenler ve insanlar (daki hakların)dan bağışlama ile (vaz) geçenlerdir. Allah, iyilik yapanları sever."**²¹

Esasen sabır çok ince bir çizgidir. Olan olmuştur, değiştirmeye güç yetmiyordu. Mesela kol kesilmiş, el gitmiştir vb... Zaten katlanmaktan başka bir çare yok. Şayet kişi, musibetin Allah'tan geldiğini bilir sabrederse mükâfat vardır. İsyan edecek olursa da mükâfatı yoktur.

Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın sabredenlerle birlikte olduğunu ifade edilmiştir. Gerçekten bu çok hoş ve büyük bir birlikteliktir. Kul için şandır, şereftir.

Ömer bin Hattab (ra) şöyle demiştir: "Sabır, imanın en güzel meyvesidir. Sabır, imanın en yüksek mertebesidir."

Durduk Yere Sabır İsteme!

Yani af ve afiyette olduğun bir anda 'ya Rabbi! Sabır ver bana' deme! Çünkü musibet istemiş gibi olursun.

Allah'ın Rasulü (sav) yanından geçerken "Ey Rabbim! Senden sabır istiyorum" diye dua eden bir kişiye **"Sen Allah'tan bela istemiş oldun; bunun yerine ondan sağlık ve afiyet dile"** buyurdular.²²

Sabır musibet anında gereklidir. Çünkü küçük büyük fark etmez kişiye musibet geldiği zaman, imtihanı kazanıp kazanmayacağı asla belli olmaz. Nice küçük imtihanları kaybedenleri defalarca okumuşuzdur. İmtihanın/musibetin küçüğü büyüğü olmaz.

Suya Sabredemediler!

Mesela Talut ile Calut kıssasını düşünelim. O dönemde İsrail oğulları cihada çıkmayı göze almış ve Talut'un peşinden gitmişlerdi. Cihadda bir meşakkat, mal harcama, zaman harcama ve canını riske atmak vardır. Bu büyük imtihanı kazanma adına ciddi gayret ortaya koyan insanlar, bir nehirden geçerken su içmek konusunda imtihana tabi tutuldular. Öncelikle içmeyin dendi, sonra da bir avuç içmeye ruhsat verildi. Cihada çıkma kararlılığı gösteren insanlardan ne beklersiniz?

Ne garip çoğu, bir avuçtan fazla içerek imtihanı kaybetti. Hâlbuki diğer büyük zorluklara katlanan bu insanların böylesi basit bir imtihandan rahatlıkla geçebileceği düşünlülebilirdi. Şu bir gerçek ki; **"İmtihanın küçüğü olmaz."**Dolayısıyla Allah'ın yardım etmeyeceği her bir imtihanda bizler kaybetmeye mahkumuz. İnsanların kendine güvenmesi bu konuda yapacakları en büyük hata olur.

²⁰ (Bakara,153)

²¹ (Âl-i İmrân,134)

²² (Tirmizi)

Abbas İbni Abdülmuttalib radiyallahu anh şöyle dedi:- Yâ Rasûlallah! Bana Allah Teâlâ'dan isteyeceğim bir şey öğret, dedim.

"Allah'tan afiyet dileyin!" buyurdu. Aradan birkaç gün geçtikten sonra tekrar yanına geldim ve:- Ya Rasûlallah! Bana Allah Teâlâ'dan isteyeceğim bir şey öğret, dedim.

"Ey Abbas! Ey Rasulullah'ın amcası! Allah'tan dünya ve ahirete afiyet dileyin!" buyurdu.²³

Sabretmek kolay değildir, meşakkatlidir. Yıllarca bir hastalığa, bir musibete dayanmak zorunda kalabilirsiniz. Geceleriniz zor geçiyor olabilir, ağrınız süreklilik arz edebilir... Bu zorlu zamanlarda ise kulun ne diyeceği hiç belli olmaz! 'Beni mi buldu' deyiverir, kadere laf ediverir de bütün sabrettiği boşa çıkabilir. Bu sebeple sabretmek veya sabredememek ince bir çizgidir. Hâlbuki insan, af ve afiyet içinde olsa, güzelce şükrünü eda etse çok daha kolaydır. Nitekim Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

Allah'ın Rasûlü minbere çıkmış, sonra ağlamaya başlamış ve ashabına; **"Allah'tan af ve âfiyet dileyiniz; zira bir kimseye imandan sonra âfiyetten daha hayırlı bir şey verilmemiştir."**²⁴

Ali bin Ebi Talib (ra) şöyle demiştir: "Sabır, imanın en büyük kuvvetidir. Sabır, imanın en büyük sırrıdır."

Hasan-ı Basri (ra) şöyle demiştir: "Sabır, imanın en güzel süsüdür. Sabır, imanın en güzel arkadaşıdır."

Rabbimize duamız ise; "Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği isterim."²⁵

"Rabbimiz, unuttuklarımızdan veya (bu Kur'an'a, akla ve vicdana dayanarak vardığımız kararlarda ve içtihatlarımızda hataen) yanıldıklarımızdan dolayı bizi sorumlu tutarak cezalandırma! Rabbimiz; (hadlerini aştıkları ve azıp şımardıkları için) bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır (sorumluluklar) yükleyip (bizi bunaltma!) Rabbimiz, kendisine güç yetiremeyeceğimiz şeyi bize taşıtma! Bizi affet. Bizi bağışla. Bizi esirgeyip acı! Sen bizim Mevlâ'mızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et."²⁶

²³ (Tirmizi)

²⁴ (Tirmizi)

²⁵ (Müslim)

²⁶ (Bakara, 286)

Bu, Filistin Toprağıdır!

Salih Bağırhan

Bu, Filistin Toprağıdır!¹

Birçok insan, Filistin'i sadece bir Arap ve İslâm ülkesi olarak görüp bu açıdan ona büyük bir heyecanla sahip çıkıyor olabilir. Ancak onlar, Allah Teâlâ'nın Filistin topraklarına lütfettiği o büyük dinî değerlerin farkında olmayabilirler. İşte bu satırlarda, tarihin sayfalarını biraz aralayarak bu mübarek toprakların İslâm tarihi içindeki önemini ve ayrıcalığını bir nebze olsun izah etmeye çalışacağım.

Değerli okuyucum! Filistin, Allah Teâlâ'nın mübarek kıldığı bir topraktır ve bu şekilde onu Yüce Kitabında da övmüştür. Bu durumu gösteren ayetlerden biri de şu ilahî kelimedir:

"Mescid-i Aksa'ya, çevresini bereketli kıldığımız o yere götürdü."²

Bu mübarek topraklar, binlerce yıllık köklü bir tarih ve İslâm medeniyetine ev sahipliği yapmıştır. Evet, orası Rabbin bereket verdiği ve çevresini de mübarek kıldığı yerdir. Allah Teâlâ birçok peygamber ve seçkin kuluna burayı mekân kılmıştır. İşte bu yer Filistin'dir... Kudüs'tür... Ribât diyarıdır... Mescid-i Aksâ'nın çevresindeki tüm mübarek bölgeler bu kapsama girer.

Bu kutsal beldenin en büyük özelliği, İslâm'daki üçüncü en önemli mescid olan Mescid-i Aksâ'ya ev sahipliği yapmasıdır. Bu mescid, yeryüzünde Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebvî'den sonra en faziletli mesciddir. Aynı zamanda Beytü'l-Makdis diye de anılır ve Filistin'in Kudüs şehrinde yer alır. İslâm'da çok yüksek bir değere sahiptir ve Kur'ân ve sünnette onun faziletine, bereketine ve üstünlüğüne işaret eden pek çok metin mevcuttur. Bunlardan bazıları:

• Müslümanların ilk kiblesidir. Müslümanlar yaklaşık 16-17 ay boyunca oraya yönelerek namaz kılmıştır.³

• Yeryüzünde Kâbe'den sonra inşa edilen ikinci mesciddir.⁴

• Allah, onu ve çevresini bereketli kılmıştır.⁵

• Rasulullah'ın(sallallahu aleyhi ve sellem) tüm peygamberlere imamlık yaparak namaz kıldığı yerdir.⁶

• Miraç yolculuğunun başladığı yerdir.⁷

• Oraya ibadet ve namaz için yolculuk etmek, sünnettir.⁸

• Orada kılınan bir namaz, diğer yerlerde kılınan bin namaza denktir, Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebvî hariç.⁹

• Mahşer ve Diriliş Yeri.¹⁰

• Deccâl, bu dört mescide giremeyecek, yaklaşamayacaktır.¹¹

• Orası, inananların kalacağı ve ribât nöbetini sürdüreceği yerdir.¹²

• Fitneler zamanında imanın Şam'da olacağı bildirilmiştir.¹³

Filistin topraklarının genel faziletleri ise daha da çoktur. İşte bazıları:

• Nübüvvet babası İbrahim'in (aleyhisselam) hicret ettiği topraktır.¹⁴

• Lut (aleyhisselam), amcası İbrahim (aleyhisselam) ile oraya yerleşmiştir.¹⁵

³ (Buhari)

⁴ (Buhari)

⁵ (17/İsra 1)

⁶ (Nesai)

⁷ (Müslim)

⁸ (Buhari)

⁹ (İbn-i Mace)

¹⁰ (İbn-i Mace)

¹¹ (Müsned-i Ahmed)

¹² (Müsned-i Ahmed)

¹³ (Mu'cemu'l-Kebir)

¹⁴ (Taberi Tefsiri, 16/312; Bidaye, 1/172)

¹⁵ Taberi Tefsiri, 16/312; İbn-i Kesir, 5/353

¹ (Bu makale, arabicdawateislami.net sitesinden Salih Bağırhan tarafından tercüme edilmiştir.)

² (17/İsra 1)

- Davud (aleyhisselam) orada yaşamış ve mihrabını inşa etmiştir.¹⁶
- Süleyman (aleyhisselam) buradan tüm dünyaya hükmetmiştir.¹⁷
- Süleyman'a konuşan karıncanın yaşadığı vadi yine buradadır.¹⁸
- Zekeriyya'nın (aleyhisselam) mihrabı buradadır.¹⁹
- Musa (aleyhisselam) kavmine bu mübarek topraklara girmelerini emretmiştir.²⁰
- İsa (aleyhisselam) burada doğmuştur.²¹
- Meryem (aleyhisselam) burada hurma dalını sallamıştı.²²
- Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ashabına buraya yerleşmelerini tavsiye etmiştir.²³
- Deccâl'in öldürüleceği yer, oradaki Lud kapısıdır.²⁴
- Yecüc ve Mecüc'ün sonu yine orada olacaktır.²⁵
- Bu topraklar, köklü bir tarih ve medeniyet mirasına sahiptir.
- Bu topraklar, peygamberlerin yurdu ve İslâm medeniyetinin beşiğidir.

İşte bu kutsal belde, peygamberlerin, Allah dostlarının ve secde eden, rükû eden salih kulların bastığı yer olduğu için, her zaman yüce bir değere ve yüksek bir mevkie sahip olmuştur.

Haydi sevgili kardeşim, seninle beraber şu duayı edelim:

"Allah'ım! Bu mübarek Filistin topraklarını muhafaza eyle, oradaki mazlum Müslümanlara nusret ver, onları zulümden, işgalden ve baskıdan kurtar. Onlara güven, huzur, sağlık ve afiyet ihsan eyle.

Şehitlerine rahmetinle muamele eyle, onları başışla, yakınlarına sabır ve metanet ver.

Yaralılarına acil şifalar ihsan eyle, evleri yıkılanlara daha hayırlısını lütfet.

Ey merhametlilerin en merhametlisi, sen kullarına merhamet et, lütfunla, kereminle muamele eyle..."

ElhamdülillahiRabbilâlemin.

¹⁶ (Salabi, 22/39-42; Bidâye, 2/308)

¹⁷ (İbn-i Kesir, 7/67)

¹⁸ (Zadu'l-Mesir, 6/161)

¹⁹ (Semerkandi, 1/209)

²⁰ (Zadu'l-Mesir, 1/532)

²¹ (İbn-i Kesir, 5/24; Kurtubi, 11/106)

²² (İbn-i Kesir, 5/24; Bahrü'l-Muhit: 7/251)

²³ (Müsned-i Ahmed: 16632)

²⁴ (Nevevi Şerhi, 17/54; Mecmau'z-Zevaid: 12512)

²⁵ (Müslim, 2937; Şerhu's-Sünne: 15/56-57)

İlim Talebesi ve Sosyal Medya

Ümmü Firdavs

تقوا
Takva

Mayıs 2025
53. Sayı

takvadergisi.org

Günümüzde sosyal medya, doğru kullanıldığı takdirde büyük bir nimet olabilir. İlme ulaşmanın kolaylaştığı, bilgiye hızlı erişimin mümkün olduğu bir çağda yaşıyoruz. Ancak bu nimetin, doğru yönetilmediğinde büyük bir imtihana dönüşebileceğini de unutmamalıyız.

Allah'ın verdiği nimetleri kötüye kullanmak, Kur'an'da ve hadislerde şiddetle kınanan bir tutumdur. Verilen nimetlerin şükür yerine isyan, zulüm veya haram işlerde kullanılması, insanı helake sürükleyebilir. Bu durumun en büyük örneklerinden biri Karun kıssasıdır.

Karun, Musa (a.s.)'ın kavminden olup büyük bir servete sahipti. Allah ona çok büyük hazineler vermişti:

"Biz ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarlarını güçlü bir topluluk zor taşırdı..." (Kasas, 76)

Ancak Karun, bu nimetleri Allah yolunda kullanmak yerine gurura kapıldı, kibirlendi ve servetini kendinden bilerek Allah'a nankörlük etti:

"Bu servet bana, bende bulunan bilgi sayesinde verildi." (Kasas, 78)

Karun, malını fakirlerle paylaşmadı, kibirlendi ve nimetleri zulüm aracı olarak kullandı. Bunun üzerine Allah onu ve hazinelerini yerin dibine geçirdi:

"Sonunda biz onu da, sarayını da yerin dibine geçirdik..." (Kasas, 81)

Karun kıssasında da gördüğümüz üzere "Nimetin Şükürü Eda Edilmezse Felaket Getirir"

Gerçek şükür, verilen nimetleri Allah'ın razı olacağı şekilde kullanmaktır.

Bu kıssa, Allah'ın verdiği nimetlerin kötüye kullanılmasının büyük bir azaba sebep olacağını gösteren en ibret verici örneklerden biridir.

Sosyal Medyanın İlim Yolundaki Faydaları

Sosyal medya, bilinçli bir şekilde kullanıldığında ilim yolunda önemli bir araç olabilir:

- Derslerimizi Kolaylaştırır: Alanında uzman hocaların derslerini takip etmek, online ilim halkalarına katılmak mümkündür.

- Kaynaklara Erişimi Artırır: Kitap tavsiyeleri, makaleler, ders notları gibi birçok faydalı içeriğe hızlıca ulaşmak mümkündür.

Ancak burada önemli bir noktaya dikkat etmeliyiz: Araç olan şeyi amaç hâline getirmemeliyiz. Sosyal medya bir vasıta, maksat değildir. Eğer ilim öğrenmek yerine sürekli sosyal medya kullanımıyla vakit geçiriyorsak, bu durum bizi asıl hedefimizden uzaklaştırır.

Sosyal Medyanın Tehlikeleri

Sosyal medyada her türlü haram ve harama götüren ses ve görüntüler mevcuttur. Sıklıkla çalgı aletlerine maruz kalma, göz zinası, kâfirlere özenme, haram içerikli videolara ne kadar farkında olmasak da desteklenmektedir.

Bilinçsiz kullanımın birçok zararı vardır:

Short Video (Kısa Videolar) Tehlikesi: Kısa videolar genellikle hızlı tüketim odaklıdır ve dikkati dağıtarak odaklanma süresini kısaltır. Ders çalışırken veya kitap okurken odaklanamama problemi yaşamak sosyal medyanın zararlarından biridir. Dikkat eksikliği ise ilim talebesi için büyük bir felakettir.

Allah Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerîm'i Araplar'a göndermesinin sebeplerinden biri de zekâlarının berrak olmasıdır. Çünkü Araplar çölde yaşadıkları için dikkatlerini dağıtacak fazla unsur bulunmaz; genellikle sadece kaktüs ve toprak görürler.

İslam tarihinde, bazı âlimlerin dikkatlerini dağıtmamak ve hafızalarını güçlü tutmak amacıyla görsel uyaranlardan uzak durduklarına dair rivayetler bulunmaktadır. Ancak, özellikle tabelaları ve levhaları dahi okumadıkları geçmektedir. Alimlerin bu denli ilme verdikleri değerlerin yanında bizlerin sürekli olarak Instagram ve tiktok gibi görseli ve işitseli çirkinliklerle dolu - youtube'de öneri short videoları da aynı şekilde- mecralarda sıklıkla dolaşmamız ne kadar doğrudur!? Aynı zamanda öğrendiğimiz ilme de zararları ortada aşikârdır.

Günahlara Açılan Kapılar: Algoritmalar, insanın ilgisine göre içerik önerir. Eğer dikkat edilmezse, haram içeriklere maruz kalma ihtimali yüksektir. Bu da zamanla kalbi etkiler ve maneviyatımıza zarar verebilir.

İmam Veki' b. Cerrah (rahimehullah) öğrencileri arasında parlak bir zekâyâ sahip olan Muhammed b. İdris'in (İmam Şafîi) bir gün derslerinde tutuk olduğunu görüp kendisine bunun sebebini sorduğunda "Hocam bugün derse gelirken bir sokağın başında gözlerim bir kadının paçaları sıvanmış olduğu hâldeyken ayak bileklerine ilişti." diye cevap verir. Hocası ona, ilmin afeti olan unutkanlıktan korunmak için gözlerini haramdan mutlaka sakınması gerektiği nasihatinde bulunur.

Bu kıssadan da gördüğümüz üzere yanlışlıkla harama bakmanın bile ilme nasıl engel olduğunu, ezbere engel olduğunu açıkça görmekteyiz.

Abdullah b. Mesud (radiyallahu anh) kişide ortaya çıkan hafıza zayıflığının bir sebebi olarak şunu söyler:

"Benim kanaatime göre insanlar işledikleri günahlar sebebiyle bildiklerini unuttur."

Zaman İsrafı: "Biraz bakayım" diyerek girilen platformlarda saatler geçebilir. Sosyal medya, plansız kullanıldığında insanı farkında olmadan zamanını boşa harcamaya sürükleyebilir.

Özellikle ilim talebesinin değerli vaktini boş mecralarda kullanmaması gerekmektedir.

Ayette de geçtiği üzere kurtulmuş olan müminlerin özelliklerinden birisi de;

"Onlar, boş şeylerden yüz çevirir, ilgi duymazlar." (Mü'minûn, 3)

Haramlara Destek Olma: Beğenilen, paylaşılan veya izlenen her içerik, sistem tarafından daha fazla kişiye ulaştırılır. Dolayısıyla bir haram içeriği izleyip beğenmek, onun yayılmasına sebep olmak demektir.

İlme Engel Olması: Sosyal medya alışkanlığı, okumayı ve tefekkür etmeyi zorlaştırır. Uzun metinleri okumakta zorlanma, kitaplara odaklanamama gibi problemler yaşanabilir.

Sosyal Medyayı Nasıl Kullanmalıyız?

Sosyal Medya Oruçları: Belirli günlerde veya saatlerde sosyal medyadan uzak durmak, alışkanlıkları kontrol altına almak için etkili bir yöntemdir. Bunu uygulamalardan veya dijital sağlıktan yardım alarak sınırlı süre konulabilir.

Dijital Hicret / Dijital Detoks: Sosyal medya kullanımını tamamen bırakmak veya minimum seviyeye indirmek, zihni dinlendirir ve ilme daha fazla vakit ayırmamızı sağlar.

Müslümanın -ve özelde ilimle iştigâl eden talebenin-, bütün sosyal mecralarda bulunması onun zihni için büyük bir dağınıklık ve kalbi için kasvet ve huzursuzluk sebebidir.

Abdullah ibni Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Asıl Muhâcir Allah'ın yasakladığı şeyleri terk eden kişidir."

Hedef Belirleme: Dijital dünyanın bize sunduğu hedeflerden sıyrılıp kendi ilmi ve manevi hedeflerimize odaklanmalıyız. Bilgiyi tüketmek değil, anlamak ve sindirmek için çaba göstermeliyiz.

Paylaşımlara Dikkat!

Sosyal medyada gösteriş yapmak, kıskançlığı artırır. İnsanlar genellikle en güzel anlarını paylaşır ve bu durum, başkalarında eksiklik hissi oluşturabilir.

Ördek sendromu (ducksyndrome), kişinin dışarıdan sükunet ve rahatlık sergilerken aslında içte yoğun çaba ve stres içinde olması durumunu ifade eden bir metafordur. Bu durum özellikle öğrenciler, çalışanlar ya da sosyal çevresinde her şey yolundaymış gibi görünmeye çalışan kişilerde gözlemlenmektedir. İslam, insanın kalbini ve iç dünyasını bilen, dış görünüşün ötesinde samimiyeti ve içsel durumları önemseyen bir din olarak, bu konuda da yol gösterici niteliktedir.

Ayrıyeten mutlu anlarımızı da paylaşmamız gerekmektedir. Yakup (as), oğlu Yusuf'un gördüğü rüyayı diğer kardeşlerinin kıskanmaması haset etmemesi adına şöyle demiştir;

"Demişti ki: Ey oğulcuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma sakın! (Senin faziyetini kıskanır, sana zarar verecek) bir tuzak kurarlar. Şüphesiz ki şeytan, insan için apaçık bir düşmandır." (Yûsuf, 5)

Kişinin elde ettiği ilmi, malını, çocuğunu, eşini, yaşantısını paylaşması bu nimetlere sahip olmayan kimseleri Allah'tan gelene razı olmamaya itip isyan ettirir veya paylaşan kişiye haset etmesine sebep olabilir.

İlim yolunda samimi olmak için riyadan ve gösteriştan kaçınmalıyız. Gereksiz paylaşımlardan ve kendimizin amel etmediği sırf paylaşmak için paylaşmaktan uzak durmalıyız.

Resullullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde bir adam getirilir ve cehenneme atılır. Bağırsakları karnından dışarı çıkar ve değirmen çeviren merkep gibi bağırsaklarının etrafında döner durur. Cehennem ehli onun başına toplanır ve ona: 'Ey falanca! Sen dünyada iyiliği emredip kötülükten sakındırmaz mıydın?' derler. O da: 'Evet, ben iyiliği emrederdim ama kendim yapmazdım; kötülükten sakındırırdım ama kendim işlerdim' der."¹

Sosyal medya, bilinçli ve ölçülü kullanıldığında faydalı bir araç olabilir. Ancak amaç hâline geldiğinde hem zamanımızı hem de kalbimizi israf etme riskini taşır. Her an Günahlara düşerek ilim öğrenmimize engel olabilir. Elimizdeki cihazlardan da hesaba çekileceğimizi unutmamız gerekir. İlme engel olmaması için sosyal medya kullanımımıza sınırlar koymalı, gerektiğinde dijital detoks yaparak asli görevlerimize yönelmeliyiz. Gerçek hedeflerimiz, sanal dünyanın sunduğu sahte hedeflerden daha değerlidir.

Velhamdulillahi Rabbil alemin

¹ (Buhârî, Ahkâm 9; Müslim, Zühd 51)

Dua Şifadır ve Belayı Def Eder

Muhammed Fırat

الدِّينُ النَّصِيحَةُ
Nasihatimiz Var

Dua çok etkili ve güçlü bir şifa kaynağıdır. Dua istenmeyen sıkıntı ve musibetlerin definde, arzulanan ve murad edilen şeylerin celbinde büyük etkisi vardır. Fakat bazen etkisinin görülmediği yahut geç görüldüğü yerler de olabilir. Bunun da sebebi duanın ya Allah Teâlâ'nın sevmediği düşmanlık gibi bir şeyi içermesinden yahut da kalbin zayıflığından kaynaklanan Allah Teâlâ'ya gereği gibi yönelememesi ve kendini toplayamamasından kaynaklanabilir. Bu durum aynı bir okun esnek bir yay ile atılmasına benzer, ok fazla uzağa gitmez zira atılan yay zayıftır. Zayıf bir kalple yapılan dua da aynen böyledir. Kalbin zayıflığı duanın zayıflığı anlamına gelir.

Duanın Allah Teâlâ tarafından kabul olunmamasına engel olan etkenlerden birisi de kişinin haram lokma yemesi ya da herhangi bir zulüm işlemesi olabilir. Zira işlenen her bir günah ve zulüm kalbe kara bir nokta olarak yansır böylelikle kalp artık kendisine okunan ayetleri ve hatırlatılan ayetlere duyarsız kalır. Gaflet kalbi istila etmiş ve duyarsızlaşmıştır. Nihayet büyük bir gaflet ve unutkanlık sebebiyle Allah Teâlâ'ya karşı kulluğun gerekleri konusunda oyun ve eğlencelerle vakit geçirmeye başlar. İşte böyle bir kalbe sahip olan kişinin duasının kabulü önünde bu tür engeller olabilir.

Hâkim'in Müstedrek'inde Ebu Hureyre'den rivayet ettiği bir hadiste Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Allah'a duaların kabul olunacağına dair yakın bir iman ile dua edin. İyi bilin ki Allah gafil ve ilgisiz kalbin duasını kabul etmez."¹

İşte dua böylece musibetleri def eder ve şifa verme konusunda büyük bir ilaçtır. Fakat dediğimiz gibi kalbin gaflet hastalığına tutulmuş olması, duanın gücünü zayıflatır yahut yok eder. Görüldüğü gibi aslında duanın gücünün sınırı yoktur.

İfade ettiğimiz gibi haram lokma da duanın gücünü zayıflatır.

Müslim'de geçen ve Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edilen bir hadiste Allah Rasûlü (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Ey insanlar! Allah güzeldir, ancak güzeli/helali kabul eder. Allah peygamberlere verdiği emrin aynısını müminlere de vermiştir. Allah (c.c.) "Ey peygamberler! Temiz şeylerden yiyeceğiniz ve iyi ameller işleyiniz. Doğrusu ben, sizin yaptığınız şeyleri tamamen bilirim. (Mü'minûn, 51) buyurmuş, aynı şekilde "Ey iman edenler! Eğer siz ancak Allah'a kulluk ediyorsanız, size verdiğimiz rızıkların iyi ve temizlerinden yiyeceğiniz ve Allah'a şükredin." (Bakara, 172)

Ayrıca bu konu hakkında hadiste Allah Rasûlü (s.a.v) bir adamdan bahsetti ve şöyle buyurdu: "Düşünün bir adam Allah yolunda uzunca sefere çıkmış, o kadar ki saçı başı dağılmış toz toprak içinde kalmış. Bu adam ellerini semaya kaldırarak 'Yâ Rabbi, yâ Rabbi!' diye niyazda bulunuyor. Fakat bütün bunlarla birlikte bu adamın yediği de içtiği de haram. Böyle bir adamın duası nasıl kabul edilebilir ki?" buyurdu.

Ahmed bin Hanbel'in oğlu, babasının "Kitabu'z-Zühd" isimli eserinde şunu naklettiğini zikretti:

¹ (Hâkim, Müstedrek, 1/670. Tirmizi, 3479.)

"İsrail oğullarının başına bir sıkıntı gelmişti. Dua etmek için bir yere çıktılar. Bunun üzerine Yüce Allah, peygamberlerine şöyle vahyetti: Sizler tepeye pis bedenlerle çıkıyorsunuz. Bana, kan döktüğünüz ve evinizi haramla doldurduğunuz ellerinizi açıyorsunuz. Bu yüzden şimdi size öfkem daha da arttı. Siz böyle yapmakla ancak, bana uzaklığınızı arttıracaksınız."²

Ebu Zer (ra) duada ihlâs hakkında şöyle der: "Bir yemeğe ne kadar tuz yeterli oluyorsa duaya da o kadar salih amel yeterli olur."³

Dua en Faydalı İlaçtır

Dua; en faydalı ilaçtır...

Dua; belânın düşmanıdır, onu def eder, gerekirse tedavi eder. Bazen dua belanın inmesini engeller ya da inmişse ortadan kaldırır yahut belayı hafifletir. O, müminin en güçlü silahıdır.

Hâkim'in Sahih'inde Ali'den (r.a.) rivayet edilen bir hadisi şerifte Rasulullah'ın (s.a.v) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Dua müminin silahı, dinin direği, göklerin ve yerin nurudur."**⁴

Duanın belâ karşısında üç durumu vardır:

Birincisi: Yapılan dua ya belâdan güçlüdür. Bu durumda onu defeder.

İkincisi: Yapılan dua belâdan zayıftır. Böyle bir durumda belâ duaya galebe çalar ve kul belâyâ tamamen düşer olur. Fakat dua zayıf da olsa buna rağmen bazen belâyı hafifletebilir.

Üçüncüsü: Dua ve belâ birbirleriyle mücadele ederler ve her biri diğerini engellemeye çalışır.

Hâkim Sahih'inde, Aişe'den (r.a.) rivayet ettiği bir hadiste Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Kaderden şiddetle sakınmanın bir faydası yoktur. Nitekim dua; inen belâyâ da inmeyen belâyâ da fayda verir. Bir belâ iner, sonra dua ona yetişir ve bunlar kıyamete kadar birbirleriyle kavga ederler."⁵

Hâkim'in İbn Ömer'den (r.a) naklettiği diğer bir hadiste Rasulullah (s.a.v):

"Dua, inmiş olan belâyâ ve inmemiş belâyâ kuşkusuz fayda verir. Ey Allah'ın kulları! Siz siz olun duaya sarılın." buyurmuştur.⁶

Aynı şekilde Hâkim'in Sevbân'dan naklettiği bir diğer rivayette Rasulullah (s.a.v): **"Kaderi ancak dua geri çevirir. Ömrü ancak Salih amel uzatır. Vallahi adam işlemiş olduğu bir günahattan ötürü (kendisine belirlenen) rızıktan mahrum bırakılır."** buyurmuştur.⁷

Duada Israr Edilir

İbn Mâce, Süneninde, Ebu Hureyre'den rivayet ettiğine göre Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Her kim Allah'a dua etmez/istememez ise Allah o kimseye gazap eder."⁸

"Dua etmekten aciz kalmayın; zira duayla hiç kimse helak olmaz" buyurduğunu rivayet etmiştir.

-Aişe'den (rha) rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Allah (c.c.) duada ısrar edenleri sever."⁹

² (Ebu Davut, Züh'd 13.)

³ (İmam Ahmed Züh'd 788.)

⁴ (İbn Adiy El-Kâmil 7/372, zayıftır.)

⁵ (Hâkim, 1/669.)

⁶ (Hâkim, 1/671. Tirmizi, 3548.)

⁷ (Hâkim, 1/670. İbni Mace, 4022.)

⁸ (İbni Mace, 3827. Tirmizi, 3373.)

⁹ (Hâkim, 1/671.)

İmam Ahmed b. Hanbel, Zühd kitabında Katâde'den şöyle rivayet etmiştir. Muvarrık şöyle dedi: "Dua konusunda bir mümin için şu misalden daha güzel bir misal olduğunu düşünemiyorum; Mümin dua konusunda tıpkı denizde bir tahta üzerinde "Yâ Rabbi, Yâ Rabbi!" diye dua eder. İşte ümit edilir ki böyle bir durumda olan kimseyi Allah (c.c.) kurtaracaktır."¹⁰

Duanın Kabulü Önündeki Engeller

Şüphesiz duanın etkisinin ortaya çıkmasına engel olan afetlerden birisi de; kulun acele etmesidir. Duanın kabulü geciktikçe kul düşüncelere dalar, kederlenir ve nihayet dua etmeyi terk eder. Bu kişi bir tohum saçan veya ağaç diken, sonra onun bakımını yapan sonra sulayan daha sonra da olgunlaşmasını ve toplanacak hâle gelmesini beklemeyip terk eden gibidir.

- Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edilen diğer bir rivayette Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Sizden her birinizin; duasının kabulü konusunda acele etmediği ve "İşte ben Rabbime dua ettim ve kabul etmedi" demediği müddetçe o kimsenin duası kabul olunur."**¹¹

Diğer bir hadiste Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

"Bir kul herhangi bir günah veya akrabasıyla dargınlığı gerektirecek bir şey dilemedikçe ve acele etmedikçe duası daima kabul olunur." Sahabeler: "Yâ Rasulullah, o acelecilik nedir?" diye sordular. Rasulullah (s.a.v) **"Bir kul; dua ettim fakat duamın kabul edildiğini hiçte görmedim, der. Nihayet isteğinin gecikmesinden dolayı kederlenir de dua etmekten usanır da duayı terk eder"** diye cevap verdi.

Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inde Enes'den (r.a) rivayet edilen hadis ise şöyledir: Rasulullah (s.a.v) "Kul acele etmediği müddetçe hayır üzeredir" buyurdu. Sahabeler "Yâ Rasûlallah! Kul nasıl acele eder?" diye sorunca Rasulullah (s.a.v) "Rabbime dua ettim de, Rabbim duamı kabul etmedi der" buyurdu.

Duanın Kabul Edildiği Vakitler

Bir kul eğer dua esnasında kalbini duaya hazırlar; onu tümüyle dilediği konu üzerinde yoğunlaştırır ve bunlarla birlikte duanın kabul olunacağı altı vakitten birinde dua etmeye çalışır ki bu vakitler şunlardır:

1 - Gecenin son üçte biri

2 - Ezan vakti

3 - Ezanla kamet arası

4 - Farz namazların hemen akabinde

5 - Cuma günü imamın minbere çıkmasından namaz bitinceye kadar ki olan vakit

6 - İkindinin son vakti

Dua Adabı

1-Bir kul duayı yaparken de ihlâslı bir kalp ile

2-Rabbinin önünde boynunu bükerek zelil bir halde

3-Yalvarıp yakararak dua eder

4-Kibleye döner

5-Abdestli olur

6-Ellerini Allah'a kaldırır

7-Önce Allah'a hamd eder sonra kulu ve elçisi Muhammed'e salât ve selâm getirir

8-İsteğini arz etmeden önce tevbe ve istiğfar eder

¹⁰ (İmam Ahmed, 1765 ricalleri sikadır.)

¹¹ (Buhari, 6340.)

9- Allah'tan isteyeceğini ister

10-Duasında ısrar eder

11-Ümit ve korku arasında dua eder.

12-Duasında Allah'ın (c.c.) isimlerini, sıfatlarını ve tevhidini vesile eder.

13-Dua öncesinde bir sadaka verir yahut bir iyilik yapar.

İşte herhangi bir duada bu adaplar gözetilirse neredeyse kulun duası hiç reddolunmaz. Özellikle yapılan dua; Rasulallah'ın (s.a.v) kabul olunacağını haber verdiği veya Allah'ın en büyük ismini (ism-i âzam) içerdiğini haber verdiği dualar olursa "in-şaAllah" reddolunmaz dualardan olur.

Dualarımızın kabul edilen dualardan olması temennisiyle...

Vellhamdulillahi Rabbil Alemin

Akıllı Tarım

Burak Eryılmaz

Bu yazımızda akıllı tarımdan bahsedeceğiz. Akıllı tarım, teknolojinin ve dijital araçların tarım süreçlerine entegrasyonu ile hem üretimin artırılması hem de kaynakların verimli kullanılmasını hedeflenmektedir. Akıllı tarım uygulamaları, sulama sistemlerinden, tarım makinelerine, sensörlerden veri analizlerine kadar geniş bir yelpazeye sahiptir.

Akıllı tarım, tarım süreçlerinin daha verimli ve sürdürülebilir hale gelmesi için çeşitli teknolojilerin entegrasyonunu ifade eder. Bu teknoloji, tarım işlerinin dijitalleştirilmesi ve otomatikleştirilmesini içerir. Akıllı tarım uygulamaları, IoT (Nesnelerin İnterneti), yapay zeka, büyük veri analitiği, robotik sistemler, dronelar ve sensörler gibi teknolojileri kullanarak, tarımsal faaliyetlerin izlenmesi, yönetilmesi ve optimize edilmesi amaçlanır.

Akıllı tarım, geleneksel tarım yöntemlerine göre daha hassas, verimli ve sürdürülebilir sonuçlar elde edilmesini sağlar. Özellikle ürünlerin izlenebilirliği, toprak sağlığı, su yönetimi gibi alanlarda büyük iyileşmeler sağlanabilir. Teknolojik araçlar sayesinde tarım üreticileri, kaynaklarını daha verimli bir şekilde kullanarak, daha az su, gübre ve enerji ile daha yüksek verim alabilirler.

Akıllı tarım, pek çok farklı teknolojinin bir arada kullanılması ile hayata geçer. Bu teknolojiler, tarımsal faaliyetlerin her aşamasında devreye girerek, verimlilik artışı ve sürdürülebilirlik sağlar. İşte akıllı tarımda kullanılan başlıca teknolojiler:

1. IoT (Nesnelerin İnterneti) ve Sensörler

IoT, tarıma yönelik en önemli teknolojik yeniliklerden biridir. IoT, tarım alanlarında kullanılan cihazların internet üzerinden birbirine bağlanarak veri paylaşmasını sağlar. Bu sayede tarım makineleri, sulama sistemleri, gübreleme ekipmanları ve sensörler, sürekli olarak veri toplayarak, bu veriler üzerinden kararlar alınmasını sağlar.

Örneğin, toprak nem sensörleri, hava sıcaklık sensörleri ve ışık sensörleri, tarım alanındaki çevresel koşulları gerçek zamanlı olarak izler ve toprak nem seviyelerinin düşük olduğu yerlerde sulama yapılmasını sağlar. Bu, hem su tasarrufu sağlar hem de sulamanın gereksiz yere yapılmasını engeller. Benzer şekilde, hava durumu sensörleri, yağmur beklentisi olduğunda sulama işlemini durdurarak su israfını önler.

2. Dronelar ve Hava Gözetimi

Dronelar, akıllı tarımda kullanılan önemli araçlardan biridir. Tarım alanlarını havadan gözlemlemek, bitkilerin sağlığını değerlendirmek ve büyüme süreçlerini izlemek için kullanılır. Dronelar, yüksek çözünürlüklü kameralar ve sensörlerle donatıldığında, bitki sağlığını, hastalıkları ve zararlıları tespit edebilir. Ayrıca, toprak analizi yaparak, verimli olmayan alanların tespit edilmesine yardımcı olabilir.

Dronelerin kullanımı, özellikle geniş arazilerde, geleneksel gözlem yöntemlerinden çok daha hızlı ve verimli sonuçlar verir. Dronelerin kullandığı multispektral kameralar sayesinde, bitkilerdeki stres durumları, su eksiklikleri veya besin yetersizlikleri erkenden tespit edilebilir.

3. Yapay Zekâ ve Veri Analitiği

Yapay zeka (AI) ve büyük veri analitiği, akıllı tarımda devrim yaratan teknolojiler arasında yer alır. Sensörler, dronelar ve diğer cihazlardan gelen büyük miktarda veriyi analiz eden yapay zeka algoritmaları, tarım üreticilerinin daha bilinçli kararlar almasına olanak tanır. AI, tarımsal verileri analiz ederek, toprağın sağlık durumunu, su seviyelerini, hava koşullarını ve ürünlerin gelişim süreçlerini inceleyebilir.

Bu veriler, tarım üreticilerine, hangi alanlarda daha fazla su, gübre veya ilaç kullanmaları gerektiği konusunda rehberlik eder. Ayrıca, tarım üreticileri, hangi ürünlerin hangi koşullarda daha verimli yetişeceğini belirleyerek, üretimlerini optimize edebilirler. Yapay zeka, aynı zamanda haşere ve hastalıkların tahmin edilmesine yardımcı olabilir, böylece zararların önüne geçilebilir.

4. Otomasyon ve Robotik Sistemler

Tarımda otomasyon ve robotik sistemlerin kullanımı, iş gücü maliyetlerini azaltır ve verimliliği artırır. Özellikle tarlada yapılan işlerin otomatikleştirilmesi, daha hızlı ve doğru sonuçlar elde edilmesini sağlar. Robotlar, bitkileri hasat edebilir, toprak işleme yapabilir veya sulama işlemlerini gerçekleştirebilir.

Tarım robotları, ürünlerin olgunluk seviyesini tespit edebilir ve bu ürünleri yerinde toplayabilir. Ayrıca, ot denetimi gibi işlemleri de yapabilen robotlar, zararlılarla mücadelede de kullanılır.

5. Akıllı Sulama Sistemleri

Akıllı sulama sistemleri, suyun verimli kullanılmasını sağlayan bir diğer akıllı tarım teknolojisidir. Geleneksel sulama sistemleri genellikle zamanlayıcılarla çalışırken, akıllı sulama sistemleri toprak nemi, hava durumu ve bitki ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak sulama yapar. Bu sistemler, suyun gereksiz yere kullanılmasını engeller ve çevresel kaynakları korur.

Görüldüğü üzere akıllı tarımın birden fazla faydası vardır. Akıllı tarım, yalnızca verimliliği artırmakla kalmaz, aynı zamanda çevre dostu ve sürdürülebilir bir tarım modelinin benimsenmesine olanak tanır. İşte akıllı tarımın sağladığı bazı temel faydalar:

1. Verimlilik Artışı

Teknolojik yenilikler sayesinde, akıllı tarım uygulamaları verimliliği önemli ölçüde artırır. Akıllı sulama, toprak analizleri, haşere kontrolü ve veri analizi gibi unsurlar, çiftçilerin daha az kaynakla daha fazla ürün elde etmelerini sağlar. Bu, özellikle dünya nüfusunun arttığı ve gıda talebinin yükseldiği bir dönemde büyük bir avantajdır.

2. Kaynakların Verimli Kullanımı

Akıllı tarım, su, enerji, gübre ve ilaç gibi kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlar. Örneğin, sulama sistemleri yalnızca gerekli alanlarda su kullanımını optimize ederken, sensörler sayesinde gübreleme işlemleri de daha hedeflenmiş ve çevre dostu bir şekilde yapılır. Bu sayede çevre üzerindeki olumsuz etkiler azalır ve maliyetler düşer.

3. Çiftçiler İçin Zaman Tasarrufu

Otomatikleştirilmiş sistemler, çiftçilerin günlük iş yükünü önemli ölçüde azaltır. Tarım makineleri, robotlar ve dronelar sayesinde tarım üreticileri, geleneksel yöntemlere göre daha kısa sürede daha fazla iş yapabilirler. Ayrıca, verilerin dijital ortamda toplanıp analiz edilmesi, çiftçilerin her adımda doğru kararlar almasına yardımcı olur.

4. Gıda Güvenliği ve Kalite

Akıllı tarım teknolojileri, gıda güvenliğini artırmada da önemli bir rol oynar. Ürünlerin izlenebilirliği ve kalitesi, sensörler ve yapay zeka ile sürekli olarak izlenebilir. Bu, ürünlerin sağlıklı ve güvenli bir şekilde yetişmesini sağlar. Ayrıca, tarım alanlarındaki hastalıklar ve zararlılar erkenden tespit edilerek, zamanında müdahale yapılabilir.

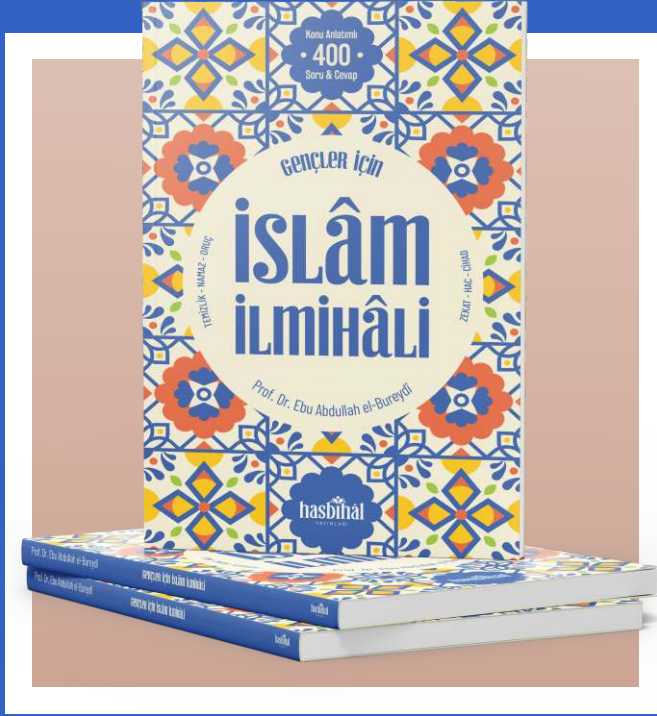
Akıllı tarım, teknolojinin tarım sektörü ile buluştuğu noktada, verimliliği artırmak, kaynakları daha verimli kullanmak ve çevreye duyarlı bir üretim yapmak için güçlü bir araçtır. IoT, yapay zeka, robotik sistemler ve diğer teknolojiler sayesinde, tarım sektörü, daha verimli bir hale gelmektedir.

Ayn Kitabı

GENÇLER İÇİN İSLÂM İLMİHÂLİ

Prof. Dr. Ebu Abdullah el-Bureydi

hasbîhâl
YAYINLARI

Kitabın sadece bir metin olmasının ötesinde, öğrencilere daha verimli bir öğrenim deneyimi sunabilmesi için ders kitabı formatında düzenledim. Her ünitenin sonunda, öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla 5 test sorusu, 5 doğru/yanlış sorusu, 5 boşluk doldurma sorusu ve 5 klasik soru olmak üzere toplamda 20 soru; kitabın genelinde ise toplamda 400 soru hazırladım. Her sorunun cevabını detaylı bir şekilde verdim ve bu cevaplar öğrencilerin doğru yanıtlara ulaşabilmesi için gerekli açıklamaları içermektedir.

Hamd, yalnızca Allah'a mahsustur. O'ndan başka ilah yoktur. Sâlat ve selam Rasulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine olsun. İslamî ilimler arasında fıkıh ilminin büyük öneme sahip olduğu açıktır. Bunun sebebi, Müslümanların amellerini tartarken helal mi haram mı, doğru mu yanlış mı olduğunu bu ilimle ölçmeleridir. Müslümanlar, hangi devirde yaşarsa yaşasın, yaptıkları işlerin Allah katında helal mi haram mı, doğru mu yanlış mı olduğunu öğrenme konusunda hassastırlar. Bu hassasiyet gerek Allah ile olan ilişkilerinde gerekse diğer insanlarla olan ilişkilerinde ortaya çıkar; bu insanlar ister yakın ister uzak ister düşman ister dost ister idareci ister idare edilen olsun. Müslüman ya da gayrimüslim fark etmez. İşte tüm bu soruların cevabı, fıkıh ilmiyle bulunur.

Fıkıh ilmi, Allah'ın kullarının fiillerine dair hükümlerini öğrenmek için başvurulacak tek yoldur. Fıkıh da diğer ilimler gibi, kullanıldıkça gelişir ve ihmal edildikçe zayıflar. Tarih boyunca, fıkıh ilmi büyük gelişim göstermiş, hayatın her alanını kapsayacak şekilde genişlemiş ve kök salmıştır. Ancak zaman içinde bu ilme verilen önem ya kasıtlı ya da ihmalkârlık sebebiyle zayıflamıştır. Birçok (sözde) İslam ülkesi, İslam hukukunu bir kenara bırakarak, inançlarına, adetlerine ve çevrelerine hiç uymayan yabancı kanunları benimsemiştir. Bu da Müslüman toplumları sıkıntıya sokmuş, problemleri daha da karmaşık hale getirmiştir. Fıkıh ilmi bu zorluklara rağmen, sağlam temelleri ve güçlü yapısıyla ayakta durmaya devam etmektedir. Peki, fıkıh ne zaman doğdu? Neden ortaya çıktı? Fıkıhın özellikleri ve faydaları nelerdir?

Fıkıhın doğuşu, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) zamanında ve sahabe döneminde kademeli olarak başlamıştır. Fıkıhın ortaya çıkmasının temel sebebi, insanların yeni karşılaştıkları meselelerde dinî hükümleri öğrenme ihtiyaçlarıydı. Sahabe döneminde de bu ihtiyaç devam etmiş ve yeni durumlar karşısında İslam'ın ne dediğini öğrenmek önemli hale gelmiştir. Fıkıh ilmine duyulan ihtiyaç, her devirde var olmuş, insanların sosyal ilişkilerini düzenlemek, her bireyin haklarını belirlemek, sürekli yenilenen menfaatleri korumak ve hem yerleşik hem de sonradan ortaya çıkan zarar ve kötülükleri önlemek için gerekli olmuştur. İslam fıkıhı, Allah'ın vahyine dayanan bir sistemdir. Kaynağı, Kur'an-ı Kerim ve Rasulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetidir.

Her müctehid, şer'î hükümleri çıkarırken bu iki kaynağın metinlerine bağlıdır. Ayrıca, bu kaynaklardan doğrudan türeyen hükümler, şeriatın ruhu, genel amaçları ve temel ilkeleri de dikkate alınır. Bu sayede İslam fıkıhı, sağlam bir yapıya, eksiksiz bir temel üzerine kurulmuş; gayeleri ve kaideleri tam olarak belirlenmiştir. İslam fıkıhı, insanın üç temel ilişkisini düzenler: Allah ile ilişkisi, insanın kendi nefsiyle ilişkisi ve toplumla olan ilişkisi. İslam hem dünya hem ahiret dini olduğu için bu ilişkilerin tümünü kapsamına alır.

